

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om pension för arbetstagare och vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att lagen om pension för arbetstagare, lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare, lagen om sjömanspensioner, lagen om införande av lagen om pension för företagare, lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare ändras.

Syftet med propositionen är att förbättra nivån på invalidpensionen för personer som blir arbetsoförmögna som unga samt att förhindra att pensionen minskar då invalidpensionen omvandlas till ålderspension.

Nivån på invalidpensionen förbättras genom att man höjer tillväxtprocenten för pensionen för den återstående tiden av tiden från att personen insjuknat tills pensionsåldern uppnås i åldern 50—63 och höjer beloppet av den engångsförhöjning som görs i invalidpensionerna. Dessutom beaktas studier som leder till examen och vård av barn yngre än tre år med stöd för hemvård som faktorer som höjer förtjänstnivån för den återstående tiden.

Tillämpningen av livslängskoefficienten ändras i fråga om invalidpensioner på så sätt att koefficienten inte alls tillämpas på invalidpensioner som börjat före år 2010 och från och med år 2010 tillämpas i lindrigare form då invalidpensionen börjar.

Dessutom föreslås det att den nedre åldersgränsen för deltidspension höjs till 60 år och att pensionstillväxt på basis av inkomstbortfall vid deltidspension slopas. Ändringarna i deltidspensionen gäller dem som är födda år 1953 eller senare. Det föreslås att intjänandet av arbetspension under alterneringsledighet ändras så att pension tjänas in på det belopp som utgör av 55 procent av den förtjänst som alterneringsersättningen grundar sig på.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2010. De ändringar som gäller deltidspension är dock avsedda att träda i kraft den 1 januari 2011.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Nuläge	4
1.1. Lagstiftning och praxis.....	4
Livslängdskoefficient.....	4
Invalidpensionens tillväxt för återstående tid och engångsförhöjning av invalidpension	5
Famijepension	5
Deltidspension och pensionstillväxt under alturneringsledighet	5
1.2. Bedömning av nuläget	6
2. Målsättning och de viktigaste förslagen.....	7
2.1. Målsättning.....	7
2.2. Alternativa realiseringsätt.....	7
2.3. De viktigaste förslagen.....	8
Livslängdskoefficienten.....	8
Delen för återstående tid i fråga om invalidpensionen.....	8
Engångsförhöjning	9
Famijepension	9
Deltidspension	10
Pensionstillväxt under alturneringsledighet	10
3. Propositionens konsekvenser	10
3.1. Ekonomiska konsekvenser	10
3.2. Konsekvenser i fråga om pensionstagarnas ställning.....	12
3.3. Konsekvenser för jämställdhet mellan könen	13
4. Beredningen av propositionen	14
5. Samband med andra propositioner.....	15
DETALJMOTIVERING.....	16
1. Lagförslag.....	16
1.1. Lagen om pension för arbetstagare.....	16
1.2. Lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare.....	20
1.3. Lagen om sjömanspensioner.....	20
1.4. Lagen om pension för företagare	23
1.5. Lagen om införande av lagen om pension för företagare	25
1.6. Lagen om pension för lantbruksföretagare.....	25
1.7. Lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare.....	26
2. Ikraftträdande.....	26
3. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	27
LAGFÖRSLAGEN.....	29

1. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare.....	29
2. Lag om ändring av 30 § i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare.....	33
3. Lag om ändring av lagen om sjömanspensioner.....	34
4. Lag om ändring av lagen om pension för företagare	38
5. Lag om ändring av 14 § i lagen om införande av lagen om pension för företagare	41
6. Lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare.....	42
7. Lag om ändring av 13 § i lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare.....	45
BILAGA.....	46
PARALLELLTEXTER.....	46
1. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare.....	46
2. Lag om ändring av 30 § i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare.....	54
3. Lag om ändring av lagen om sjömanspensioner.....	55
4. Lag om ändring av lagen om pension för företagare	65
5. Lag om ändring av 14 § i lagen om införande av lagen om pension för företagare	72
5. Lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare.....	73
7. Lag om ändring av 13 § i lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare.....	78

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Syftet med det lagstadgade arbetspensions-systemet är att trygga försörjningen för en tidigare förvärvsarbetande person vid arbetsoförmåga eller ålderdom eller då en familjeförsörjare har avlidit. Enligt statsminister Vanhanens andra regeringsprogram utgörs grunden och målsättningen för en hållbar pensionspolitik av ekonomisk tillväxt, allmänt förtroende för systemets hållbarhet, rättvisa för alla generationer och strävanden att få människor att orka längre i arbetslivet.

Vid ingången av 2005 trädde en omfattande arbetspensionsreform i kraft. Ålderspensionen blev flexibel för åldern 63—68 och grunderna för hur pensionslönen beräknas ändrades. Arbetspensionen beräknas numera på basis av inkomsterna under den försäkrades hela yrkesbana och inte som tidigare på basis av varje enskilt anställningsförhållande. Pension intjänas nu enligt inkomsterna från varje anställningsförhållande i åldern 18—68 år. Nuförtiden intjänas pension motsvarande 1,5 procent av årsinkomsten fram till en ålder av 53 år, 1,9 procent vid 53—62 års ålder och 4,5 procent vid 63—68 års ålder. Intjänandet enligt ålder är avsett att sporra till att fortsätta arbeta. Pension intjänas också under vissa villkor för de förtjänster som sociala förmåner grundar sig på samt för studietid som lett till examen.

Livslängdskoefficient

Ett av de viktigaste målen med reformen år 2005 var att höja pensioneringsåldern med 2—3 år på lång sikt, vilket tryggar arbetspensionsskyddets hållbarhet. Dessutom var avsikten att anpassa pensionssystemet till ökningen av den genomsnittliga livslängden. Av denna anledning tog man i bruk en livslängdskoefficient som i enlighet med hur den

förväntade livslängden ändrar ska reglera pensionsutgiften och nivån på pensioner som inleds. Avsikten är att arbetstagare genom att arbeta längre ska kunna kompensera den minskande inverkan som livslängdskoefficienten har på pensionen.

Enligt 82 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006; ArPL) ska pensionsskyddet från och med år 2009 anpassas till förändringen i den förväntade medellivslängden genom att pensionen, när ålderspensionen börjar, omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyllde 62 år. Livslängdskoefficienten tillämpas på invalidpensioner då invalidpensionen omvandlas till ålderspension när den försäkrade fyller 63 år. Livslängdskoefficienten tillämpas också på efterlevandepension då denna minskas på basis av den efterlevande makens egna inkomster.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar årligen genom förordning bestämmelser om livslängdskoefficienten senast en månad före ingången av det kalenderår från och med vilket den tillämpas. I 83 § i ArPL finns bestämmelser om hur livslängdskoefficienten fastställs. Livslängdskoefficienten bestäms så att kapitalvärdet för den pension som omvandlats med koefficienten är detsamma som kapitalvärdet för den icke-omvandlade pensionen basåret 2009. När kapitalvärdet räknas ut används en räntesats på två procent samt dödsrisktalen enligt Statistikcentralens tillgängliga dödlighetsstatistik för vart och ett av de fem senaste åren.

Livslängdskoefficienten bestäms skilt för varje födelseårsklass för det år då personer i respektive födelseårsklass fyller 62 år. Koefficienten bestämdes för första gången för basåret 2009, då personer födda år 1947 fyller 62 år. En livslängdskoefficient som avviker från grundvärdet bestäms första gången år 2009 för år 2010. Den första födelseårsklassen vars pension i praktiken påverkas av

livslängdskoefficienten är personer födda 1948.

Invalidpensionens tillväxt för återstående tid och engångsförhöjning av invalidpension

Vid beräkning av invalidpensionen är tillväxtprocenten för återstående tid fram till 50 års ålder 1,5 och vid 50—63 års ålder 1,3. Tiden för stöd för vård i hemmet och studier som leder till examen räknas inte med i den återstående tiden. För denna tid intjänas dock en förmån som kan likställas med pension som staten finansierar och som beviljas i samband med annat arbetspensionsskydd (lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier 644/2003, StPEL). En förutsättning för erhållande av pension för återstående tid är att arbetstagaren under de tio kalenderår som föregick det år under vilket arbetsförmågan började har haft sammanlagt minst 14 979,51 euro enligt nivån år 2009 i arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna.

Invalidpensionen och den familjepension som baserar sig på den höjs som en engångsförhöjning då det har gått fem kalenderår efter att pensionen började. Engångsförhöjningen togs i bruk genom reformen år 2005 och syftet med den är att kompensera konsekvenserna av de indexändringar som gjorts i pensionerna. Engångsförhöjningen är 21 procent om personen vid ingången av förhöjningsåret är högst 26 år och sjunker med 0,7 procentenheter för varje levnadsår, varför förhöjningen inte görs för en person som börjat sin pensionstid vid över 50 års ålder. Förhöjningen görs första gången år 2010 och gäller också invalidpensioner som börjat före år 2005.

Familjepension

En arbetstages förmånstagare har rätt till familjepension efter förmånslåtarens död. Familjepensionen bestäms på basis av förmånslåtarens ålderspension eller på basis av den fulla invaliditetspension som förmånslåtaren skulle ha fått om han eller hon blivit

arbetsförmögen vid tidpunkten för dödsfallet. Livslängdskoefficientens inverkan räknas bort från förmånslåtarens ålderspension innan familjepensionen beräknas.

Efterlevandepensionens belopp är högst hälften av förmånslåtarens pension. Efterlevandepensionen minskas på basis av den efterlevande makens egen pension vanligen antingen enligt den kalkylerade egna pensionen eller enligt den egna pension som betalas ut. Avdraget görs genast för pensionstagare och för personer som är i arbetslivet sex månader efter begynnelsepensionen eller när det yngsta barnet fyller 18 år.

Livslängdskoefficienten inverkar inte alls på familjepensionen då den efterlevande maken ännu ska försörja minderåriga barn. Livslängdskoefficienten tillämpas på efterlevandepensionen först när den minskas. Grunden för avdraget är förmånslåtarens pension, men det är dock högst 774,43 eller minst 387,13 euro (nivån år 2009). Då familjepensionen räknas ut, räknas livslängdskoefficientens inverkan först bort från förmånslåtarens ålderspension så att koefficienten inte tillämpas två gånger.

Deltidspension och pensionstillväxt under alterneringsledighet

Arbetstagaren har rätt till deltidspension vid 58—67 års ålder. Enligt övergångsbestämmelserna är den övre åldersgränsen för deltidspension 65 år för personer födda 1946 och tidigare. En förutsättning för att få deltidspension är dessutom övergång från heltidsarbete till deltidsarbete, en lång arbetshistoria och en inkomstminskning.

Under deltidspensionstiden intjänas pension både av inkomsten av deltidsarbetet och det inkomstbortfall som räknas ut då deltidspensionen inleds och som utgör skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten och inkomsten av deltidsarbetet. Vid övergång till ålderspension inflyter pension av inkomstbortfallet motsvarande 0,75 procent och vid övergång till invalidpension motsvarande 1,5 procent. Av det arbete som utförts under deltidspensionen tillväxer pensionen enligt tillväxtprocentsatser enligt ålder.

Pensionen tillväxer också under alterneringsledighet. När pensionen för tiden för al-

terneringsledighet räknas ut används som grund den inkomst som utgjort grunden för alterneringsersättningen. Av den räknas 75 procent som inkomst som berättigar till pension varav pensionen tillväxer med 1,5 procent per år oberoende av ålder.

1.2. Bedömning av nuläget

I sitt betänkande (ShUB 58/2002 rd) i samband med regeringens proposition med förslag till ändring av pensionslagstiftningen (RP 242/2002 rd) konstaterar social- och hälsovårdsutskottet följande: "Innan livslängds-koefficienten börjar tillämpas fullt ut är det nödvändigt att utreda särskilt om de faktorer som nu talar för koefficienten haft förväntad effekt och om det därmed finns adekvata grunder för att fortsätta att tillämpa koefficienten." Den förväntade medellivslängden har enligt de senaste prognoserna ökat t.o.m. snabbare än man beräknade då pensionsreformen planerades, varför det fortfarande är motiverat att ta koefficienten i bruk. Enligt statistiken verkar dödligheten minska i synnerhet i de äldre åldersklasserna.

Livslängds-koefficienten tillämpas på invalidpensioner i det skede då pensionen ändras till ålderspension då pensionstagaren är 63 år. I praktiken innebär detta att en persons pensionsnivå sjunker då invalidpensionen övergår i ålderspension. Hur stor minskningen är, beror på personens födelseår och den livslängds-koefficient som enligt det ska tillämpas. I det första skedet av tillämpningen av koefficienten är minskningen mindre och växer då koefficienten ändras. Det att pensionsnivån ändras mitt under pensionstiden försvårar planeringen av pensionstagarens ekonomi, eftersom den inkomstnivå pensionstagaren vant sig vid sjunker då pensionsformen ändras.

De som fått invalidpension kan inte förlänga sin arbetskarriär på samma sätt som andra. Ökningen av den förväntade medellivslängden gäller emellertid även dem. Det kan inte heller beslutas att invalidpensionen inte alls ska omfattas av livslängds-koefficienten av den orsaken att det skulle innebära att invalidpension som börjar då pensionstagaren är nära åldern för ålderspension blir

förmånligare än en ålderspension. Det skulle inom pensionssystemet ge upphov till styrefekter som gynnar invalidpensionen.

Avsikten med familjepensionen är att ersätta den förvärvsinkomst som faller bort på grund av förmånslåtarens dödsfall och familjepensionen beräknas i princip på basis av förmånslåtarens pension. Livslängds-koefficienten tillämpas enligt den gällande lagstiftningen på efterlevandepensioner i det skede då efterlevandepensionen minskas på grund av den efterlevande makens egen arbetspension. Innan efterlevandepensionen minskas kan familjepensionen på grund av livslängds-koefficientens inverkan vara större än förmånslåtarens pension skulle ha varit, eftersom livslängds-koefficientens inverkan har dragits av från den pension som familjepensionen grundar sig på och livslängds-koefficienten för efterlevandepensionen ännu inte har tillämpats. Dessutom bestäms koefficienten enligt det år då efterlevandepensionen minskar, vilket kan vara flera år efter förmånslåtarens död. Då är effekten av den livslängds-koefficient som tillämpas på efterlevandepensionen större än effekten av livslängds-koefficienten enligt den tidpunkt då förmånslåtaren skulle gå i pension eller den koefficient som ska tillämpas på den efterlevande makens egen pension.

Arbetspensionen för dem som fått invalidpension har enligt utredningar utvecklats långsammare än andra pensioner (Alkanen työkyvyttömyyseläkkeiden taso, Eläketurvakeskuksen katsauksia 2008:5). Den viktigaste orsaken till att genomsnittspensionen sjönk i mitten av 1990-talet är att antalet personer som gick i heileffektiv pension, dvs. pension som innefattar pensionsdelen för återstående tid, sjönk efter recessionsåren. De sista anställningsförhållandena för en betydande andel av dem som fått invalidpension pågick i början av 1990-talet. Lagstiftningsändringarna, genom vilka fastställandet av invalidpensioner ändrades från och med mitten av 1990-talet, har delvis också sänkt nivån på invalidpensionen i synnerhet hos unga pensionstagare, men dessa ändringars genomsnittliga vikt har hittills dock varit liten, eftersom största delen av invalidpensionstagarna hör till de äldsta åldersklasserna.

2. Målsättning och de viktigaste förslagen

2.1. Målsättning

Syftet med de föreslagna ändringarna är att förbättra nivån på invalidpensionen för personer som blir arbetsoförmögna som unga samt förhindra att pensionen minskar då invalidpensionen omvandlas till ålderspension. Dessutom är ett syfte att nivån på invalidpensioner som inleds då pensionstagaren är nära åldern för ålderspension inte i någon betydande grad ska skilja sig från nivån på den pension som pensionstagaren skulle ha fått om han eller hon fortsatt arbeta fram till ålderspensionsåldern. Ett syfte är också att man genom ändringarna i pensionstillväxt på grundval av deltidspension och alterneringsledighet ska kunna kontrollera ökningen av pensionsutgifterna.

Den sänkande effekt som livslängdskoefficienten har på pensionsnivån kan tekniskt lindras på flera olika sätt. Metoden ska väljas så att flera syften kan samordnas. För det första bör arbetspensionsskyddet för dem som får invalidpension som unga vara på en skälig nivå. För det andra får nivån på invalidpension som inleds när pensionstagaren är nära åldern för ålderspension inte vara högre än pensionsnivån för dem som fortsätter arbeta fram till ålderspensionsåldern.

2.2. Alternativa realiseringsätt

Då livslängden ökar och livslängdskoefficientens inverkan därigenom ökar, blir det en utmanande uppgift att förverkliga invalidpensionsbestämmelserna så att de samtidigt ger de unga en tillräcklig pensionsnivå som inte på tröskeln till pensionsåldern överstiger den nivån på ålderspension enligt dagens bestämmelser som inleds vid 63 år och som tillräckligt ska sporra arbetstagaren att vilja fortsätta arbeta. Den föreslagna modellen för att lösa denna fråga kan relativt väl, och bättre än de andra alternativ som granskats, förverkliga de ovan nämnda syftena.

Enligt propositionen ska livslängdskoefficienten alltid tillämpas redan från invalidpensionens början. Den tillämpas bara på den intjänade delen av pensionen, inte på pen-

sionsdelen för återstående tid. På så sätt är livslängdskoefficientens inverkan på pensionen mindre ju yngre en person är då han eller hon får pension. Nivån på invalidpensionen förbättras samtidigt genom att tillväxtprocenten och tillväxtinkomsten för återstående tid samt engångsförhöjningen höjs.

En alternativ modell där livslängdskoefficienten tillämpas i minskad grad först efter invalidpension då ålderspensionen börjar skulle leda till att invalidpensionens belopp skulle ändra då ålderspensionen börjar. Detta skulle i sin tur innebära att den etablerade inkomstnivån sjunker. Det är viktigt för förmånstagaren att beloppet av en långvarig förmån kan förutsägas och att det inte ändras.

Det är emellertid inte möjligt att helt låta bli att tillämpa livslängdskoefficienten på invalidpensionerna och de ålderspensioner som beviljas efter dem, eftersom det bör ge bättre pensionsskydd om man fortsätter arbeta. Även om ett syfte med livslängdskoefficienten är att förlänga arbetskarriären, är avsikten också att dämpa ökningen av pensionsutgifter till följd av ökad livslängd. Också hos dem som fått invalidpension har livslängden ökat de senaste åren i enlighet med den allmänna ökningen av livslängden, varför livslängdsökningen måste inverka även på invalidpensionerna och de ålderspensioner som beviljas efter dem.

Invalidpensionen bör sammanbindas med det övriga arbetspensionsskyddet och dess beräkningssätt får inte i någon väsentlig grad skilja sig från övrigt pensionsskydd. Det är inte ändamålsenligt att på något annat sätt än det som beskrivs i propositionen förbättra nivån på den invalidpension som betalas inom ramen för arbetspensionssystemet. Arbetspensionsskyddets nivå påverkas av tillväxtprocentsatserna för återstående tid, de inkomster som pensionen för återstående tid grundar sig på samt den ålder fram till vilken pensionen för återstående tid räknas. Det föreslås att tillväxtprocenten höjs på så sätt att den ändå inte i någon situation överstiger den pension som intjänas genom arbete. När det gäller inkomsterna föreslås en förbättring för studietid och tid för vård av barn, vilka inte ännu enligt den gällande lagen beaktas som inkomst för återstående tid. Slutåldern för återstående tid kan vara högst åldern då man

får ålderspension. Annars skulle invalidpension som börjar när en person är nära ålderspensionsåldern bli högre än den pension som betalas efter en fullständig arbetskarriär.

2.3. De viktigaste förslagen

Livslängdskoefficienten

Tillämpningen av livslängdskoefficienten får inte leda till att den pension som betalas ut minskar mitt under tiden med pension. Av denna anledning föreslås det att livslängdskoefficienten ska tillämpas i en lindrigare form än för närvarande på invalidpensionen redan då den börjar.

Invalidpensionen består i princip av två delar: den del av pensionen som intjänats före personen insjuknade och den pensionsdel som beräknas på basis av den tid som är kvar till pensionsåldern, dvs. återstående tid. Det föreslås att livslängdskoefficienten endast tillämpas på den redan intjänade delen av invalidpensionen, men inte på pensionsdelen för återstående tid. Livslängdskoefficientens inverkan på pensionstagarens arbetspension är mindre ju yngre pensionstagare det är fråga om, eftersom andelen intjänad pension i allmänhet är liten hos yngre pensionstagare.

Enligt propositionen ska livslängdskoefficienten beaktas då invalidpensionens begynnelsebelopp beräknas genom att koefficienten för 62-åringar, som fastställts för det år då invaliditeten började, tillämpas på den intjänade pensionsdelen. Effekten av den koefficient som tillämpas är då mindre än effekten av en livslängdskoefficient som fastställs enligt personens födelseår. Dessutom skulle livslängdskoefficienten inverka med desto större vikt inom arbetspensionen ju större andel av hela pensionen utgörs av den intjänade pensionsdelen. Eftersom en ung persons intjänade pensionsdel i allmänhet är liten, skulle verkningen vara liten hos en person som blivit arbetsoförmögen som ung. Personer som blivit arbetsoförmögna nära ålderspensionsåldern skulle ha nästan samma koefficient som en person som direkt får ålderspension.

Enligt förslaget justeras inte pensionsbeloppet längre med en livslängdskoefficient då

invalidpensionen omvandlas till ålderspension. Detta innebär att beräkningssättet för invalidpensioner och samtidigt alla förmåner som räknas ut på samma sätt som invalidpensioner ändras så att de bättre kan bindas till ålderspensionerna.

Dessutom föreslås det att livslängdskoefficienten börjar inverka först vid sådana invalidpensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat år 2010 eller senare. Enligt gällande lag tillämpas inte livslängdskoefficienten om invalidpensionsfallet har inträffat före år 2006. Detta skydd föreslås fortsätta gälla fram till år 2010, eftersom de lagändringar som höjer nivån på invalidpensionen träder i kraft vid samma tidpunkt.

Delen för återstående tid i fråga om invalidpensionen

För att höja nivån på invalidpensionen föreslås det att tillväxtprocenten för återstående tid ändras till 1,5 procent fram till 63 års ålder. Genom ändringen höjs nivån på alla invalidpensioner som innehåller en del för återstående tid, men mest påverkas pensionerna för personer som blir arbetsoförmögna medan de är under 50 år. Förslaget förenklar också beräkningen av den återstående tiden. För arbete tjänar man fortfarande in mera pension för tiden efter att man fyllt 53.

Pensionsdelen för återstående tid inom invalidpensionen beräknas i huvudsak på basis av förtjänsterna under de fem sista åren före insjuknandet. För personer som blivit arbetsoförmögna som unga ingår ofta studietid eller tid för vård av barn i denna tid på fem år, vilket försvagar de ungas invalidpensionskydd. Avsikten med återstående tid är att ersätta den pensionstillväxt som personen skulle ha fått om han eller hon inte blivit arbetsoförmögen. Därför föreslås det att tid för studier som leder till examen och tid med stöd för vård i hemmet av barn yngre än tre år också ska beaktas då inkomsten för återstående tid beräknas på motsvarande sätt som i fråga om tid då en person får grunddagpenning enligt utkomstskyddet för arbetslösa. Beaktandet av dessa tidsperioder höjer inkomstnivån för återstående tid så att den är nära den nivå den skulle ha haft om personen inte blivit arbetsoförmögen.

Engångsförhöjning

För att förbättra invalidpensionernas nivå föreslås det att den engångsförhöjning som tillämpas på invalidpensioner höjs. Förhöjningsprocenten är 25 om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är högst 31 år. Förhöjningsprocenten sjunker med en procentenhet för varje levnadsår och upphör vid samma ålder som för närvarande. Denna ändring förbättrar pensionsskyddet i synnerhet för dem som blir arbetsoförmögna som unga.

Familjepension

Den föreslagna modellen med livslängds-koefficient leder till att den livslängds-koefficient som används i fråga om familjepensioner måste ändras. Även om modellens tekniska enkelhet och tydlighet är en betydande faktor vid den ändring av livslängds-koefficienten inom familjepensionen som beskrivs i propositionen, förverkligar den föreslagna modellen med livslängds-koefficient för familjepensionen också på ett rättvisare sätt livslängds-koefficientens inverkan på majoriteten av förmånstagarna. I synnerhet för äldre efterlevande makar lindras eller bortfaller livslängds-koefficientens sänkande effekt på efterlevandepensionen. För yngre efterlevande och barn kompenseras ändringen av livslängds-koefficienten genom förbättringarna av invalidpensionens nivå. Om den nuvarande modellen bevaras som den är medan ändringar görs i andra pensioner, försvårar det märkbart systemets funktion och leder till in-konsekvenser som gör pensionssystemet mera komplicerat.

Enligt propositionen slopas inte livslängds-koefficienten då familjepensionen beräknas på nuvarande sätt, utan familjepensionen räknas ut direkt utgående från den pension som förmåns-låtaren enligt arbetspensions-lagarna faktiskt fick vid tidpunkten för döds-fallet. Då familjepensionen beräknas har livslängds-koefficienten alltså beaktats i förmåns-låtarens pension, och familjepensionen justeras efter detta inte med någon annan livslängds-koefficient. Detta höjer i synnerhet efterlevandepensionens nivå för äldre efterlevande jämfört med nivån enligt gällande lag.

Förmåns-låtarens livslängds-koefficient sänker familjepensionen med koefficienten enligt förmåns-låtarens pensioneringsålder eller högst en ålder på 62 år och inte med en livslängds-koefficient för den tidpunkt då efterlevandepensionen minskas. Detta innebär att efterlevandepensionen höjs.

Eftersom makar oftast är relativt jämnåriga skulle det vara skäligare och lindrigare med avseende på den efterlevande makens pensionsbelopp att använda förmåns-låtarens livslängds-koefficient. Om man som grund för familjepensionen skulle använda en livslängds-koefficient som beräknats för den äldre personen, skulle familjepensionens belopp vara större än enligt den gällande lagen. Eftersom familjepensionen grundar sig på den pension förmåns-låtaren skulle ha fått inverkar livslängds-koefficienten också på barnpension. Barnpensionens belopp skulle dock stiga på grund av de förbättringar som samtidigt görs i invalidpensionen. På så sätt blir fastställandet av familjepensionen också klarare, eftersom den då alltid grundar sig på den pension som skulle betalas till förmåns-låtaren.

Ändringarna gällande livslängds-koefficienten avses träda i kraft vid ingången av 2010. Livslängds-koefficienten tillämpas inte på familjepensioner som betalas ut redan nu. Enligt förslaget ska livslängds-koefficienten tillämpas på sådana familjepensioner där pensionsfallet inträffar år 2010 eller senare och där livslängds-koefficienten har tillämpats eller ska tillämpas på förmåns-låtarens egen pension.

Dessutom föreslås det att genomförandet i samband med engångsförhöjningen inom familjepensionen ska förenklas, så att engångsförhöjningen kopplas direkt till en löpande familjepension, utan att den löpande familjepensionen måste beräknas helt och hållet på nytt vid tidpunkten för engångsförhöjningen. Ändringen förverkligar också bättre än för närvarande principen om att engångsförhöjningen ska kompensera en index-försämring som endast realiserar i pension som betalas ut.

Till följd av lindringen av livslängds-koefficientens effekt ökar kostnaderna för familjepensionen en aning jämfört med enligt den gällande lagen. En motsvarande kostnadsin-

besparing kan uppnås genom att man ändrar gränsbeloppet vid minskningen av efterlevandepensionen till 596 euro på 2009 års indexnivå. Efterlevandepensionen minskas om den efterlevande makens egen arbetspension överskrider denna gräns. Om den efterlevande makens egen arbetspension är lägre än denna gräns, sänks inte efterlevandepensionen alls.

Ett enda gränsbelopp i stället för nuvarande två gör samtidigt lagstiftningen tydligare genom att fastställandet av pensionen blir mera lättförståeligt. Ändringen förenklar också verkställandet av lagarna. Införandet av en enda gräns förbättrar ställningen för efterlevande makar med små inkomster, medan efterlevandepensionen för efterlevande makar med högre inkomster minskar en aning jämfört med pensionsnivån enligt den gällande lagen.

Deltidspension

Som ett sätt att kontrollera pensionsutgifterna föreslås det att åldersgränsen för deltidspension höjs till 60 år. Detta gäller personer som är födda 1953 och senare. Dessutom slopas bestämmelserna om pensionstillväxt på basis av inkomstbortfall. Efter detta består ålderspensionen av pension som intjänats fram till deltidspensionens början och pension som intjänats under deltidsarbetet.

Pensionstillväxt under alterneringsledighet

Vid arbets- och näringsministeriet bereds en regeringsproposition för permanentning av lagen om alterneringsledighet. Avsikten är att lagändringen ska träda i kraft den 1 januari 2010. Från och med samma tidpunkt ändras pensionstillväxtbeloppet av de inkomster som alterneringsersättningen grundar sig på så att en bättre pension inte fås under alterneringsledighet än t.ex. under en sjukledighet på grund av förlorad arbetsförmåga.

Det föreslås i propositionen att pensionen tillväxer med 55 procent i stället för nuva-

rande 75 procent av den lön som utgör grunden för alterneringsersättningen. Den föreslagna ändringen minskar beloppet av de inkomster som beaktas och därmed också den pension som tillväxer under alterneringsledighet. I praktiken försvagar minskningen emellertid inte märkbart den ifrågasatt personens pensionsbelopp, eftersom alterneringsledigheten varar högst ett år.

3. Propositionens konsekvenser

3.1. Ekonomiska konsekvenser

Ändringarna avses träda i kraft på så sätt att de förslag som hänför sig till livslängds-koefficienten, invalidpensionen och familjepensionen tillämpas på pensionsfall som inträffar från och med år 2010 och vad gäller deltidspensionen från och med år 2011. Vid utarbetandet av kalkylerna har ändringarna inte ansetts ha någon inverkan på invalidpensionernas begynnelsefrekvenser eller på sysselsättningsgraden. Vid bedömningen av utgiftseffekterna har man beaktat att de arbetsoförmögna dödlighet överskrider befolkningens genomsnittliga dödlighet och att den pension som intjänats och inkomsten för den återstående tiden är lägre för personer som får invalidpension än för dem som fortsätter arbeta. Dessa faktorer accentueras hos personer som blir arbetsoförmögna som unga.

Enligt förslaget om deltidspensioner ska åldersgränsen för deltidspension bli 60 år i stället för gällande 58 år och inkomstbortfallet vid intjänandet av pension slopas. Dessa ändringar träder i kraft på så sätt att de nya bestämmelserna tillämpas på personer som är födda år 1953 och senare. Det att inkomstbortfallet vid intjänandet av pension slopas har inte beräknats inverka på deltidspensionens popularitet. Enligt kalkylerna påverkas dock inte antalet som får invalidpension av att deltidspensionen för personer under 60 år slopas.

Tabell 1. Förslagetets konsekvenser för pensionsutgifterna, ArPL

ArPL	2015	2020	2025	2035	2055
Konsekvenser för arbetspensionsutgifterna (milj. €)*	-19	-1	25	82	149
Invaldipension och familjepension	15	39	71	141	242
Deltidspension	-34	-40	-46	-59	-93
Inverkan på lönesumman (milj. €)*	65	70	76	83	125
Inverkan i procent av lönerna	-0.06	-0.04	0.00	0.08	0.11

*2008 års belopp

Tabell 2. Förslagetets konsekvenser för pensionsutgifterna, pensionslagarna för privata sektorn

Privata sektorn	2015	2020	2025	2035	2055
Konsekvenser för arbetspensionsutgifterna (milj. €)*	-23	-2	27	94	170
Invaldipension och familjepension	16	44	81	164	280
Deltidspension	-39	-46	-54	-70	-110
Inverkan på lönesumman (milj. €)*	77	82	89	97	144
Inverkan i procent av lönerna	-0.07	-0.04	0.00	0.07	0.11

*2008 års belopp

Ändringarnas inverkan på kapitalvärdet av de pensioner som inleds som invalidpensioner är i medeltal 6—7 procent under det kommande decenniet. Ändringarna har större inverkan på pensioner som inleds inom den närmaste framtiden än på pensioner som inleds senare.

De föreslagna ändringarna inverkar på statsandelarna för finansiering av förmåner enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare

på så sätt att utgifterna minskar i inledningskedet men ökar en aning på lång sikt.

De ändringar som gäller deltidspensionen sänker aningen statsandelen enligt FöPL. Däremot inverkar inte ändringarna i invalidpensionen och familjepensionen på statsandelen enligt FöPL. De ändringar som gäller deltidspensionen inverkar inte på statsandelen enligt LFöPL, medan ändringarna i invalidpensionen och familjepensionen ökar statsandelen enligt LFöPL.

Tabell 3. Förslagetets inverkan på statsandelarna enligt FöPL och LFöPL

		2015	2020	2025	2035	2055
LFöPL	Milj. €	-0.1	0.9	3.1	7.9	11.9
	Procent av arbetsinkomsten	0.0	0.1	0.2	0.5	0.5
FöPL	Milj. €	-3.8	-4.1	-5.2	-6.7	-10.0
	Procent av arbetsinkomsten	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1
Totalt	Milj. €	-3.9	-3.2	-2.0	1.2	2.0
	Procent av arbetsinkomsten	-0.1	-0.1	0.0	0.0	0.0

3.2. Konsekvenser i fråga om pensionstagnans ställning

De förmånskonsekvenser av lagändringsförslagen som hänför sig till livslängdskoefficienten och invalidpensionsnivån är bl.a. beroende av personens födelseår och ålder vid pensionens början samt av om pensionsbörjan, ålderspensionens begynnelsestidpunkt eller inkomsterna under hela pensionsperioden granskas. Den slutliga inverkan på pensionsinkomsterna under personens levnadslapp beror också på livslängden.

Livslängdskoefficienten tillämpas inte på invalidpensioner där pensionsfallet inträffar före år 2010. Livslängdskoefficienten tillämpas alltså inte alls på pensionerna för dem som redan nu får invalidpension. Däremot gäller förbättrandet av engångsförhöjningen av invalidpensionen också dem som redan får pension, om engångsförhöjningen annars ska tillämpas.

Med undantag för ändringen av livslängdskoefficientens tillämpning höjs förmånsnivån på grund av de föreslagna ändringarna i invalidpensionen. Förmånsnivån ökar av höjningen av engångsförhöjningsprocenten för invalidpension, höjningen av tillväxten för återstående tid, tillämpningen av livslängdskoefficienten endast på andelen intjänad pension samt beaktandet av studietid och tid för vård av barn vid beräkningen av inkomsten för återstående tid. Även om ändringen av tillämpningstidpunkten för livslängdskoefficienten sänker invalidpensionens nivå, ökar den dock ålderspensionens nivå jämfört med nivån enligt gällande lag, eftersom den äldre kohortens livslängdskoefficient ska tillämpas. I fråga om pensioner som inleds inom en nära framtid är också invalidpensionens nivå högre än enligt gällande lag, eftersom ökningen av tillväxten för återstående tid genast träder i kraft fullvärdigt, medan livslängdskoefficientens sänkande inverkan på invalidpensionen sker gradvis med tiden.

Eftersom ändringarna ökar den återstående tidens betydelse, ökar förmånsnivån i regel hos unga personer som redan har hunnit befästa sin ställning i arbetslivet. Det finns dock få unga som redan är etablerade i arbetslivet och blir arbetsförmögna. Detta

minskar ändringarnas inverkan på den genomsnittliga förmånsnivån och pensionsutgiften. Ändringen av engångsförhöjningen höjer nivån på både den intjänade pensionen och pensionen för återstående tid, om pensionen börjar löpa när en person är 50 år eller yngre.

Då det gäller personer som är nära pensionsåldern är den livslängdskoefficient som ska tillämpas på invalidpensionen nästan lika stor som för dem som går i ålderspension. Livslängdskoefficienten ska dock endast tillämpas på den intjänade pensionen, vilket minskar livslängdskoefficientens betydelse jämfört med nu. Dessutom är livslängdskoefficienten en aning lindrigare för en person som blir arbetsförmögen före det år då han eller hon fyller 62 än för den som fortsätter arbeta fram till ålderspensionen. Också äldre personers invalidpensionsnivå förbättras då tillväxtprocenten för återstående tid ändras till 1,5 i stället för 1,3. Den totala inverkan på invalidpensionens nivå under de närmaste åren är antingen positiv eller neutral, men med tiden då livslängdskoefficientens värde sjunker kan pensionsnivån bli mindre än för närvarande. Å andra sidan är ålderspensionens nivå högre än enligt den gällande lagen, varför konsekvenserna för pensionsinkomsterna under en persons levnadslapp i huvudsak är positiva.

Även om reformen höjer den genomsnittliga förmånsnivån, kan förmånsnivån i vissa fall också sjunka jämfört med den förmån som beräknas enligt den gällande lagen. Till exempel för en sådan person över 50 år som går i pension och vars pension inte innefattar en del för återstående tid blir pensionsnivån lägre än den pension som räknas ut enligt den gällande lagen. Också i detta fall stiger ålderspensionen jämfört med pensionen enligt gällande lag, eftersom livslängdskoefficienten för den yngre kohorten ska tillämpas, men invalidpensionen minskar så att helhetsinverkan är negativ i förhållande till pensionsnivån beräknad enligt den gällande lagen.

Studiestöd och stöd för vård i hemmet ska beaktas som inkomster för återstående tid i enlighet med en viss fast lönegrund. Hos personer som blir arbetsförmögna som unga understiger utbildningsnivån befolkningens

genomsnittliga utbildningsnivå, vilket minskar betydelsen av beaktandet av studieperioder för den genomsnittliga förmånsnivån. För vissa individer har studietid och tid för vård av barn dock en avsevärd betydelse för pensionsnivån. På individnivå höjs förmånsnivån då studietid och tid för vård av barn räknas med i inkomsten för återstående tid, men den är inte av betydelse för pensionsutgiften.

Enligt gällande lag ökar en längre arbetskarriär pensionens begynnelsebelopp mera än enligt den föreslagna modellen. Skillnaden beror på att livslängdskoefficientens inverkan i den föreslagna modellen ökar då arbetskarriären förlängs. I takt med tilläggsåren inverkar livslängdskoefficienten på pensionens begynnelsebelopp med ökande vikt och minskande siffervärde. Enligt den gällande lagen inverkar livslängdskoefficienten inte alls på invalidpensionens begynnelsebelopp och dess inverkan på ålderspensionens belopp är oberoende av vid vilken ålder pensionen inleds. Detta oberoende gör den gällande lagen aningen mera sporrande då man utgår från studierna nedan, men problemet med den är att pensionsbeloppet sjunker vid ålderspensionsåldern.

Den föreslagna modellen höjer i synnerhet beloppet av de pensionsinkomster som fås under en sådan persons levnadslapp som får invalidpension som ung. Den föreslagna modellen ger de flesta arbetsoförmögna en högre förmånsnivå än den gällande lagen. Jämfört med gällande lag är förslaget generösare med tanke på tillväxten för återstående tid och ålderspensionen. Å andra sidan kan invalidpensionen i synnerhet till den del den baserar sig på intjänad pension bli lägre än pension enligt den gällande lagen. Arbetsoförmögna som inte lever till ålderspensionsåldern och för vilka vikten av den återstående tiden är obetydlig kan därför enligt lagförslaget få mindre pension än enligt den gällande lagen. För pensionstagare med små inkomster kompenserar folkpensionen delvis de minskade arbetspensionsinkomsterna.

Enligt förslaget inverkar den livslängdskoefficient som tillämpats för förmånslåtare i fråga om familjepension. Jämfört med den gällande lagen riktas den föreslagna livslängdskoefficienten på ett rättvisare sätt till äldre efterlevande makar, vilka utgör största

delen av dem som blir efterlevande makar. För unga förmånstagare, såsom efterlevande makar i aktiv ålder samt barn, har den föreslagna livslängdskoefficientsmodellen en lindrigt sänkande inverkan på pensionsnivån, men då man förenar den med förbättringarna i invalidpensionen är den totala inverkan i allmänhet positiv.

Den föreslagna ändringen av minskningen av efterlevandepensionen inverkar inte på efterlevande makar som har barn. Ändringen förbättrar nivån på efterlevandepensionen för barnlösa efterlevande med lägre inkomster och sänker aningen pensionsnivån för barnlösa efterlevande med högre inkomster.

Det föreslås att åldersgränsen för deltidspension höjs och att pensionen inte längre ska tillväxa på grund av inkomstbortfall. Højningen av åldersgränsen har genom förlängt arbete en höjande effekt på ålderspension efter deltidspension, men sloandet av tillväxten på grund av inkomstbortfall sänker den. Den slutliga inverkan på pensionsnivån beror på hurdana val den försäkrade gör då den nya lagstiftningen är i kraft. Enligt en preliminär bedömning minskar sameffekten av ändringarna lindrigt ålderspensionens nivå.

3.3. Konsekvenser för jämställdhet mellan könen

Vid invalidpensionernas början förekommer inga nämnvärda skillnader mellan könen. Tillämpningen av livslängdskoefficienten på intjänad pension gäller båda könen på samma sätt. Ändringen gynnar främst dem vars intjänade pension är liten i relation till återstående tid.

Ändringen av tillämpningstidpunkten för livslängdskoefficienten sänker invalidpensionens nivå, men ökar ålderspensionens nivå jämfört med gällande lag, eftersom den äldre kohortens livslängdskoefficient ska tillämpas. Ändringen gynnar mest dem som länge får ålderspension, dvs. aningen mera kvinnorna än männen på grund av längre livslängd.

Förbättringen av tillväxtprocenten för återstående tid höjer invalidpensionens nivå och højningen av nivån på engångsförhöjningen höjer i synnerhet pensionsnivån för personer

som blivit arbetsförmögna som unga. Eftersom det inte finns några nämnvärda skillnader mellan könen i fråga om ålder vid pensionernas begynnelse, höjer den förbättrade tillväxtprocenten och engångsförhöjningen lika allmänt pensionsnivån för båda könen.

Den beräknade inkomst för studier och tid för vård av barn som räknas med i lönen för återstående tid till det dubbla beloppet höjer pensionsnivån för de invalidpensionärer som studerade eller skötte under treåriga barn hemma under tiden före pensionsfallet. Även om invalidpensionsfall förekommer i stort sett lika frekvent hos kvinnor och män under 35 år, förbättrar ändringen aningen oftare pensionsnivån för kvinnor som blir arbetsförmögna än för män, eftersom det är vanligare att kvinnor är vårdlediga. Också studier är vanligare hos kvinnor än hos män under tiden före arbetsförmögenheten. Det är vanligare att kvinnor avlägger examen. Beaktandet av studier och tid för vård av barn i lönen för återstående tid förbättrar mest invalidpensionens nivå för yngre kvinnor och minskar därmed pensionskillnaden mellan könen.

Fastställandet av efterlevandepensionen utgående från förmånsåtagarens pension, på vilken livslängdskoefficienten har tillämpats, är i regel förmånligare för förmånstagaren än den nuvarande modellen. Bestämmelsen är samma för båda könen. På grund av dödlighetsskillnaderna mellan könen är förmånsåtagaren oftare än man än en kvinna. Ändringen förbättrar sålunda oftare familjepensionen för efterlevande kvinnor än för efterlevande män.

En annan betydande ändring när det gäller att fastställa efterlevandepensionen hänför sig till den avdragsgrund som fastställts i lagen. Enligt förslaget ska en enda avdragsgräns på 596 euro användas. Då den nedre gränsen för grunden för avdraget slopas, minskar inte den efterlevandes små arbetsinkomster alls efterlevandepensionen. Efterlevande som får en liten egen arbetspension får full efterlevandepension. Å andra sidan innebär den lägre gränsen att efterlevandepensionen minskar mera än tidigare för dem som får en större egen arbetspension. Efterlevandepensionen minskar alltid om den efterlevande makens egen arbetspension överskrider gränsen på 596 euro.

Av dem som blivit efterlevande makar år 2008 skulle 45 procent av kvinnornas egna arbetspensioner och 27 procent av männens pensioner ha varit under den föreslagna gränsen på 596 euro för minskning av efterlevandepensionen. På motsvarande sätt överskreds gränsen på 596 euro med 55 procent av de kvinnliga efterlevandes egna arbetspensioner och 73 procent av männens pensioner. Då männens arbetspensioner på grund av könets inkomstskillnader och skillnader i arbetskarriären är större, förbättrar sloandet av den nedre gränsen oftare kvinnors än mäns efterlevandepension.

I fråga om efterlevandepensioner som började år 2008 fick 30 procent av de efterlevande männen och 4 procent av de efterlevande kvinnorna noll euro i efterlevandepension. Sänkningen av gränsen kan höja andelen sådana efterlevande, och då i högre grad män än kvinnor eftersom männen har större egen pension.

Enligt förslaget höjs den nedre åldersgränsen för deltidspension till 60 år och tillväxten av inkomstbortfallet slopas. Andelen som potentiellt går i deltidspension minskar, eftersom åldersgränsen höjs med två år. Vid 58—60 års ålder förekommer nästan ingen skillnad mellan andelen av männen och andelen av kvinnorna som deltar i arbetslivet. Av 60-åringarna är 55 procent av kvinnorna och 56 procent av männen i arbete.

Åren 2005—2008 har aningen färre män än kvinnor inlett deltidspension. I medeltal har 2,3 procent inlett deltidspension; 2,6 procent kvinnorna och 2,1 procent männen. De flesta personer av båda könen har inlett pensionen kring den nedre åldersgränsen och frekvensen sjunker för varje levnadsår. Enligt de föreslagna bestämmelserna intjänas pension inte längre av inkomstbortfall. Detta ändrar mest ålderspensionen för dem som mest minskar på arbetstiden. Enligt undersökningar kring deltidspensionen förkortar kvinnliga och manliga löntagare sin arbetstid lika mycket.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen baserar sig på de förslag för arbetsmarknadsorganisationernas pensions-

politik och utkomstskyddet för arbetslösa för åren 2009—2014 som arbetsmarknadens centralorganisationer har utarbetat i januari 2009.

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Pensionsskyddscentralen, finansministeriet och de för ärendet centrala arbetsmarknadsorganisationerna. Vid beredningen har även företagsorganisationer, pensionsanstalter, pensionsorganisationer, ungdomsorganisationer och organisationerna inom social- och hälsovårdssektorn hörts.

5. Samband med andra propositioner

Denna proposition gäller lagändringar som föreslås i arbetspensionssystemet inom privata sektorn. Efter den totalreform av arbetspensionssystemet som trädde i kraft år 2005 har innehållet i den privata och den offentliga sektorns pensionssystem i hög grad motsvarat varandra. Därför är det motiverat att arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn ändras till motsvarande delar. Ändringsförslag gällande det kommunala pensionssystemet och det statliga pensionssystemet bereds för närvarande vid finansministeriet och avsikten är att regeringens proposition i ärendet ska överlämnas till riksdagen under slutet av vårsessionen 2009.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lagen om pension för arbetstagare

2 §. Centrala definitioner. Definitionen av intjänad pension i 1 mom. 5 punkten föreslås bli preciserad. Med intjänad pension ska också avses pension som arbetstagaren har intjänat på basis av tid med pension som upphört, exempelvis ny pension som arbetstagaren har intjänat för tid med invalidpension eller deltidspension som upphört.

12 §. Ålderspensionens belopp. Det föreslås att ordalydelsen i 3 mom. i den finska texten preciseras eftersom den inte motsvarar det avsedda innehållet. I samband med att arbetspensionslagstiftningen ändrades år 2005 slopades rätten till arbetslöshetspension i fråga om arbetstagare födda 1950 eller senare. I stället för arbetslöshetspension infördes en rätt till arbetslöshetsdagpenning tills personen i fråga fyller 65 år (tilläggsdagpenning). Samtidigt ersattes slopandet av arbetslöshetspensionen i pensionssystemet så, att en arbetstagare som får arbetslöshetsdagpenning på basis av ovan nämnda rätt till tilläggsdagar har rätt att få oducerad ålderspension vid 62 års ålder. Den gällande paragrafens ordalydelse förutsätter inte på finska uttryckligt att arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning på basis av en rätt till tilläggsdagar vid den tidpunkt då han eller hon ansöker om ålderspension. Enligt bestämmelsen räcker det med att arbetstagaren har fått arbetslöshetsdagpenning på basis av en rätt till tilläggsdagar. Detta motsvarar inte det avsedda innehållet i paragrafen. Det föreslås att bestämmelsens ordalydelse ändras så att den motsvarar det avsedda innehållet.

16 §. Rätt till deltidspension. Det föreslås att den åldersgräns för deltidspension som anges i det inledande stycket i paragrafens 1 mom. ändras från nuvarande 58 till 60 år. Den ändrade åldersgränsen ska gälla arbetstagare som är födda år 1953 eller senare. I fråga om en före 1947 född arbetstagares deltidspension och ålderspension som beviljas efter deltidspensionen tillämpas vad som be-

stäms i 27 § i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006).

63 §. Grunderna för pensionstillväxten. Lagens 69 § föreslås bli ändrad så att ingen ny pension tillväxer av inkomstbortfallet på grund av deltidspension. Det föreslås därför att hänvisningen till pensionstillväxt för tid med delpension stryks också i 63 § 1 mom. 3 punkten.

66 §. Fastställande av pension för återstående tid. Invalidpensionen fastställs enligt den pension som arbetstagaren intjänade före utgången av det år som föregick det år under vilket arbetsförmågan började samt, om förutsättningarna för pension för återstående tid uppfylls, enligt pensionen för återstående tid. Med återstående tid avses tiden från ingången av året för pensionsfallet tills arbetstagaren fyller 63 år. Arbetstagarens pension för återstående tid beräknas utifrån denna period. Enligt den gällande bestämmelsen tillväxer pensionen för återstående tid på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på med 1,5 procent per år till den del pensionen omfattar återstående tid fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 50 år, och med 1,3 procent per år till den del den återstående tiden omfattar tiden från ingången av den kalendermånad efter den under vilken arbetstagaren fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

Det föreslås att 2 mom. ändras så, att man inte längre använder två olika tillväxtprocentsatser för återstående tid. Pensionen för återstående tid ska oberoende av arbetstagarens ålder tillväxa med 1,5 procent per år fram till utgången av den månad under vilken han eller hon fyller 63 år.

68 §. Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört. Under den tid som arbetstagaren får invalidpension intjänar han eller hon ny pension när en ny pension senare bestäms på nya grunder. Enligt den gällande bestämmelsen tillväxer ny pension på grundval av den inkomst för återstående tid som hänför sig till den invalidpension som upp-

hört med 1,5 procent per år, till den del pensionen omfattar tiden fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 50 år. Till den del pensionen omfattar tiden för invalidpension från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år, tillväxer ny pension på grundval av den invalidpension som upphört med 1,3 procent per år.

Det föreslås att procentsatsen för pensions-tillväxten för tiden med invalidpension som upphört ändras på motsvarande sätt som tillväxtprocentsatsen för återstående tid. Därmed skulle pensionen för tiden med invalidpension som upphört tillväxa med 1,5 procent per år oberoende av hur gammal arbetstagaren var när invalidpensionen betalades ut. Den föreslagna ändringen tydliggör bestämmelserna om fastställande av pension.

69 §. Pensionstillväxt för tid med deltidspension. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras på grund av de ändringar som föreslås i paragrafens innehåll.

Enligt den gällande bestämmelsen tillväxer ålderspensionen med 0,75 procent per år beräknat utifrån inkomstbortfallet på grund av deltidspension medan invalidpensionen tillväxer med 1,5 procent per år när invalidpension räknas ut på basis av en arbetsoförmåga som börjat under tid med deltidspension.

Det föreslås att bestämmelsen om att ålderspension tillväxer på grundval av inkomstbortfallet stryks. Därför föreslås paragrafens 2 mom. bli upphävt som obehövligt.

Också 3 mom. föreslås bli upphävt som obehövligt, eftersom det inte heller sker någon pensionstillväxt på grundval av inkomstbortfallet när invalidpension räknas ut. Inkomstbortfallet ska inte heller räknas in i den inkomst för återstående tid som hänför sig till invalidpensionen. Om pension för återstående tid skulle tillväxa för inkomstbortfallet på grund av deltidspension skulle arbetstagaren få en bättre pension om han eller hon gick i ålderspension efter en invalidpension än om han eller hon gick i ålderspension efter en deltidspension.

74 §. Oavlönad tid som berättigar till pension. Paragrafens 3 mom. 2 punkt föreslås bli ändrad så att arbetspensionen tillväxer med

55 procent i stället för tidigare 75 procent av den inkomst som ligger till grund för alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002).

76 §. Inkomst som pension för återstående tid grundar sig på. Den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på (inkomst för återstående tid) bestäms på grundval av de arbetsinkomster och inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid som arbetstagaren får under granskningstiden för den återstående tiden. När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas inkomst som ligger till grund för grunddagpenning, arbetsmarknadsstöd samt utbildningsdagpenning till ett belopp som motsvarar grunddagpenningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) samt inkomst som ligger till grund för utbildningsstöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002) till ett belopp av 1047,22 euro i månaden (2004 års nivå). Bestämmelser om detta finns i 4 mom. Samma inkomstgrund används också när man beaktar den dagpenning som avses i sjukförsäkringslagen (1224/2004), när den har beviljats till samma belopp som den grunddagpenning som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Bestämmelser om detta finns i 5 mom. I inkomsten för återstående tid räknas också enligt den gällande bestämmelsen in inkomst för återstående tid som ligger till grund för under granskningstiden betald invalidpension, samt inkomstbortfall på grund av deltidspension.

I 1 mom. finns en bestämmelse om hur inkomsten för återstående tid beräknas per månad. I samband med detta hänvisas det i 1 mom. till förmåner för oavlönad tid enligt 4 mom. När inkomsten för återstående tid per månad beräknas ska emellertid också den dagpenning enligt sjukförsäkringslagen som avses i 5 mom. och de förmåner enligt StPEL som avses i 6 mom. beaktas. Därför föreslås det att 1 mom. kompletteras med en hänvisning till 5 och 6 mom.

69 § ovan föreslås bli ändrad så att inkomstbortfallet på grund av deltidspension inte ger någon pensionstillväxt som borde beaktas när man bestämmer ålderspension eller invalidpension efter deltidspension. På motsvarande sätt ska inkomstbortfallet inte

heller räknas in i den inkomst för återstående tid som hänför sig till invalidpension. Därför föreslås det att hänvisningen till inkomstbortfallet stryks i 76 § 1 mom.

I 6 mom. föreslås en ny bestämmelse om att också de förmåner enligt StPEL som arbetstagaren har intjänat under granskningstiden ska beaktas när inkomsten för återstående tid bestäms. Förmåner enligt StPEL intjänas under den tid arbetstagaren vårdar ett barn under tre år och för vilken tid han eller hon har fått stöd enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) eller motsvarande stöd som betalas på Åland. Dessutom kan förmåner på basis av StPEL intjänas under högst fem år för studier som har lett till att den berörda personen har avlagt yrkesinriktad grundexamen, yrkeshögskoleexamen eller lägre eller högre högskoleexamen. Tiderna under vilka förmåner enligt StPEL har intjänats beaktas i inkomsten för återstående tid enligt en inkomstgrund på 1 047,22 euro, och de beaktas under hela granskningstiden för återstående tid efter det att lagen har trätt i kraft. Den inkomstgrund som ska beaktas är lika stor som när man vid fastställandet av inkomsten för återstående tid såsom grundstöd beaktar grunddagpenning, arbetsmarknadsstöd samt utbildningsdagpenning till ett belopp som motsvarar grunddagpenningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa samt utbildningsstöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice. Den föreslagna ändringen förbättrar nivån på invalidpensionen i synnerhet i fråga om unga människor.

Den gällande paragrafens 6 mom. blir nytt 7 mom. I 7 mom. konstateras det att arbetstagaren inte har rätt till förmån för återstående tid på grundval av förmåner för oavlönad tid om han eller hon under granskningstiden inte har arbetsinkomster som berättigar till pension. Med förmåner för oavlönad tid avses här också den dagpenning enligt sjukförsäkringslagen som avses i 5 mom. och den förmånstid enligt StPEL som avses i 6 mom. Därför föreslås det att 7 mom. också kompletteras med en hänvisning till 5 och 6 mom.

81 §. Engångsförhöjning av invalidpension. Procentsatsen för den engångsförhöjning som bestäms i paragrafens 2 mom. och

åldersintervallet vid vilket den högsta förhöjningsprocentsatsen ska användas föreslås bli ändrade. Den föreslagna förhöjningsprocenten är 25. Denna förhöjningsprocent ska användas om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24—31 år. Den procentenhet som sänker förhöjningen höjs så, att förhöjningsprocentsatsen varje år sjunker med en procentenhet för varje levnadsår. Därmed kommer engångsförhöjningen att upphöra vid samma ålder som för närvarande. Ändringen höjer nivån på både den intjänade pensionen och pensionen för återstående tid, om pensionen börjar löpa när arbetstagaren är 50 år eller yngre. Dessutom preciseras momentets ordalydelse så, att engångsförhöjningen räknas ut på basis av det sammanlagda beloppet av arbetstagarens löpande pensioner. Enligt den gällande lagen räknas engångsförhöjningen ut på basis av det sammanlagda beloppet av de pensioner som beviljats arbetstagaren. Efter ändringen stämmer ordalydelsen överens med ordalydelsen i 98 § som gäller indexjustering av pensionerna.

82 §. Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden. I paragrafens 1 mom. föreslås bestämmelser om att den pension som har intjänats fram till begynnelsen av ålderspensionen eller invaliditeten anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om hur livslängdskoefficienten påverkar ålderspensionen. Enligt momentet ska den ålderspension som har intjänats fram till begynnelsen av ålderspensionen i sin helhet justeras med en livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyllde 62 år. Detta ska gälla arbetstagare som är 62 år eller äldre. Ifall ålderspensionen skulle börja före det år då arbetstagaren fyller 62 år justeras ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket ålderspensionen började.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om hur livslängdskoefficienten påverkar en invalidpension. Livslängdskoefficienten tillämpas på full invalidpension som beviljas tills vidare samt på delinvalidpension. Dessutom ska livslängdskoefficienten tillämpas på invalid-

pensioner som beviljas på viss tid, d.v.s. rehabiliteringsstöd. Den pension som arbetstagararen har intjänat fram till begynnelsen av invaliditeten omvandlas enligt förslaget med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket invaliditeten började. Avsikten är att pensionen ska justeras med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagararen fyllde 62 år, om arbetstagararen har fyllt 62 år när invaliditeten börjar. Om arbetstagararens invaliditet börjar innan han eller hon har fyllt 62 år ska invalidpensionen justeras med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket invaliditeten började.

Livslängdskoefficienten ska inte tillämpas på full invalidpension utan endast på den del som har intjänats. Den pensionsdel för återstående tid som ingår i invalidpensionen omvandlas alltså inte med livslängdskoefficienten. Genom ändringen förbättras nivån på ålderspensionen efter invalidpension, eftersom pensionen inte längre omvandlas med en livslängdskoefficient när ålderspensionen börjar. Invalidpensionen fortsätter alltså som en lika stor ålderspension när arbetstagararen vid 63 års ålder uppnår ålderspensionsålder. Det föreslås att detta för tydlighetens skull ska nämnas i sista meningen i 3 mom. Med den pension som har intjänats som det föreskrivs om i momentet avses den intjänade pension som definieras i 2 § 1 mom. 5 punkten. Enligt bestämmelsen avses med intjänad pension som har intjänats på basis av arbetsinkomster som omfattas av denna lag, på basis av oavlönad tid och på basis av StPEL.

84 §. Grund för familjepension. Familjepensionen fastställs på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension som förmånslåtaren fick vid sin död. I propositionen föreslås 82 § bli ändrad så att en livslängdskoefficient tillämpas på invalidpensionen. I enlighet med detta föreslås 84 § 1 mom. bli ändrat så, att livslängdskoefficientens inverkan i fortsättningen inte heller dras av från den ålderspension som familjepensionen grundar sig på, utan att familjepensionen beräknas direkt på förmånslåtarens löpande ålderspension eller invalidpension, minskade med livslängdskoefficienten.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse som förtydligar och förenklar verkställigheten i fråga

om engångsförhöjningen av familjepensionen. I den gällande bestämmelsen föreskrivs det att om det i den invalidpension som förmånslåtaren fick vid sin död inte ingick en engångsförhöjning ökas förmånslåtarens invalidpension, som uträknas som grund för familjepensionen, med en engångsförhöjning när invalidpensionen och familjepensionen tillsammans har fortgått fem kalenderår. I en situation där förmånslåtaren vid sin död inte fick pension räknas som grund för familjepensionen en kalkylerad pension, d.v.s. den pension som förmånslåtaren skulle ha fått om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsoförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension. Om detta föreskrivs det särskilt i 2 mom. I detta fall läggs engångsförhöjningen till den kalkylerade invalidpensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått i fem år. För att förtydliga verkställigheten föreslås det att engångsförhöjningen kopplas direkt till den löpande familjepensionen.

90 §. Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras. På minskning av efterlevandepension ska i stället för de olika inkomstgränser som bestäms i den gällande lagen endast en grund för minskning (gränsbelopp) tillämpas. Som grund för minskningen av pensionen föreslås 500,00 euro per månad (enligt indexnivån 2004). Räknat enligt indexnivån 2009 skulle gränsbeloppet vara 596,00 euro per månad. Enligt förslaget ska gränsbeloppet inte påverkas av förmånslåtarens pensioner, så som är fallet idag, utan det rör sig om ett fast belopp. Ändringen gör lagstiftningen tydligare och förenklar tillämpningen av lagstiftningen och beräkningen av familjepensionen.

Det föreslås att 2 mom. upphävs som obehövligt eftersom man med en fast gräns som är oberoende av förmånslåtarens pension inte behöver redogöra för förmånslåtarens pensioner från utlandet med tanke på gränsbeloppet.

Det föreslås att 4 mom. upphävs eftersom efterlevandepensionen när den minskas på det sätt som föreslås i lagförslaget inte längre omvandlas med en livstidskoefficient enligt 82 § på det sätt som föreskrivs i momentet.

175 §. Pensionsanstaltens ansvar för in-

validpensionen. Det föreslås att paragrafens ordalydelse preciseras så, att den motsvarar innehållet i den motsvarande bestämmelse i lagen om pension för arbetstagare (395/1961) som gällde från ingången av 2005 till slutet av 2006. När man bestämmer pensionsanstaltens ansvar för kostnaderna för invalidpensionen ska de arbetsinkomster som under de två sista kalenderåren före pensionsfallet är försäkrade i pensionsanstalten sättas i relation till det sammanlagda beloppet av de inkomster som under den nämnda tiden utgör grund för alla arbetsinkomster som försäkrats enligt pensionslagarna och för de socialförsäkringsförmåner som betalats för oavlönad tid då pension har tjänats in. Bestämmelsens ordalydelse kompletteras så, att man vid beräkning av den ansvarsfördelning i fråga om pensionsanstalterna som avses ovan förutom arbetsinkomsterna också beaktar inkomsten för återstående tid som hänför sig till en invalidpension som upphört samt de förmåner för oavlönad tid som avses i 74 § i den omfattning som bestäms i 76 § 2 mom. Dessutom ska de förmåner som avses i 76 § 4 och 5 mom. beaktas. Med de föreslagna preciseringarna motsvarar paragrafen den bestämmelse i lagen om pension för arbetstagare som gällde från 2005. Dessutom kompletteras momentet med en hänvisning till det föreslagna 76 § 6 mom., i vilket det bestäms att studieperioder och tider för vård av barn ska beaktas när den inkomst som pension för återstående tid grundar sig på bestäms.

1.2. Lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare

30 §. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras. I propositionen föreslås det att 82 § i ArPL ändras så, att en livslängdskoefficient tillämpas på den pension som har intjänats fram till den tidpunkt när en invalidpension börjar. Detta strider mot den sista meningen i 30 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare, där det föreskrivs att en livslängdskoefficient ska tillämpas när en invalidpension ändras till ålderspension. Det föreslås att sista meningen i momentet stryks, eftersom en livslängdskoefficient föreslås bli tillämpad redan när in-

validpensionen börjar och inte längre när en invalidpension ändras till ålderspension.

1.3. Lagen om sjömanspensioner

2 §. Centrala definitioner. Definitionen av intjänad pension i 1 mom. 7 punkten föreslås bli preciserad. Med intjänad pension ska också avses ny pension som arbetstagaren har intjänat på basis av tid med invalidpension eller deltidspension som upphört. En ändring som till innehållet motsvarar denna ändring föreslås också i 2 § i ArPL.

11 §. Ålderspensionens belopp. Det föreslås att ordalydelsen i 3 mom. preciseras. En motsvarande ändring föreslås i 12 § 3 mom. i ArPL.

16 §. Rätten till deltidspension. Det föreslås att den åldersgräns för deltidspension som anges i det inledande stycket i paragrafens 1 mom. ändras från nuvarande 58 till 60 år. Den ändrade åldersgränsen ska gälla arbetstagare som är födda år 1953 eller senare. En motsvarande ändring föreslås i 16 § i ArPL. Dessutom ska i fråga om en före 1947 född arbetstagares deltidspension och ålderspension som beviljas efter deltidspensionen tillämpas vad som bestäms i 21 § i lagen om införande av lagen om sjömanspensioner (1291/2006).

64 §. Grunderna för pensionstillväxten. Lagens 70 och 76 § föreslås bli ändrade så att ingen ny pension tillväxer av inkomstbortfallet på grund av deltidspension. Det föreslås därför att hänvisningen till pensionstillväxt för tid med delpension stryks i 1 mom. 3 punkten. En motsvarande ändring föreslås i 63 § i ArPL.

67 §. Bestämmande av pension för återstående tid enligt särskild tillväxtprocentsats. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras så, att pensionen för återstående tid för samtliga pensionstagares del tillväxer med 1,6 procent per år på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på, fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

69 §. Pensionstillväxt enligt särskild tillväxtprocentsats för tid med invalidpension som upphört. Det föreslås att innehållet i 2 mom. ändras på motsvarande sätt som 67 §.

Enligt momentet ska pensionen för tid med invalidpension tillväxa med 1,6 procent på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på.

70 §. *Pensionstillväxt enligt särskild tillväxtprocentsats på grundval av deltidarbete och för tid med deltidspension.* Det föreslås att bestämmelsen om att pension tillväxer av inkomstbortfallet på grund av deltidspension stryks. Därför föreslås paragrafens 2 mom. bli upphävt som obehövt.

Också 3 mom. föreslås bli upphävt som obehövt, eftersom det inte heller sker någon pensionstillväxt på grundval av inkomstbortfallet när invalidpension räknas ut. En motsvarande ändring föreslås i 69 § i ArPL.

73 §. *Bestämmande av pension för återstående tid enligt allmän tillväxtprocentsats.* Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras så, att pensionen för återstående tid tillväxer med 1,5 procent per år på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på, fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 63 år. Detta förbättrar nivån på invalidpensionerna. En motsvarande ändring föreslås i 66 § 2 mom. i ArPL.

75 §. *Pensionstillväxt enligt allmän tillväxtprocentsats för tid med invalidpension som upphört.* Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras så, att pensionen för återstående tid tillväxer med 1,5 procent per år på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på, fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 63 år. En motsvarande ändring föreslås i 68 § 2 mom. i ArPL.

76 §. *Pensionstillväxt enligt allmän tillväxtprocentsats på grundval av deltidarbete och för tid med deltidspension.* Det föreslås att bestämmelsen om att pension tillväxer av inkomstbortfallet på grund av deltidspension stryks. Därför föreslås paragrafens 2 mom. bli upphävt som obehövt.

Också 3 mom. föreslås bli upphävt som obehövt, eftersom det inte heller sker någon pensionstillväxt på grundval av inkomstbortfallet när invalidpension räknas ut. En motsvarande ändring föreslås i 69 § i ArPL.

80 §. *Oavlönad tid som berättigar till pension.* Paragrafens 3 mom. 2 punkt föreslås bli ändrad så att arbetspensionen tillväxer med

55 procent i stället för tidigare 75 procent av den inkomst som ligger till grund för alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet. En motsvarande ändring föreslås i 74 § i ArPL.

82 §. *Inkomst som ligger till grund för pension för återstående tid.* I 1 mom. finns en bestämmelse om hur inkomsten för återstående tid beräknas per månad. I samband med detta hänvisas det endast till förmåner för oavlönad tid enligt 4 mom. När inkomsten för återstående tid per månad beräknas ska emellertid också den dagpenning enligt sjukförsäkringslagen som avses i 5 mom. och de förmånstider enligt StPEL som avses i 6 mom. beaktas. Därför föreslås det att 1 mom. kompletteras med en hänvisning också till 5 och 6 mom.

70 och 76 § ovan föreslås bli ändrade så att inkomstbortfallet på grund av deltidspension inte ger någon pensionstillväxt som borde beaktas när man bestämmer ålderspension eller invalidpension efter deltidspension. På motsvarande sätt ska inkomstbortfallet inte heller beaktas i den inkomst för återstående tid som hänför sig till invalidpension. Därför föreslås det att hänvisningen till inkomstbortfallet stryks i 1 mom.

I 6 mom. föreslås en ny bestämmelse om att också förmånstiderna enligt StPEL ska beaktas när inkomsten för återstående tid bestäms.

Den gällande paragrafens 6 mom. blir nytt 7 mom. Med förmåner för oavlönad tid enligt 7 mom. avses här också den dagpenning enligt sjukförsäkringslagen som avses i 5 mom. och de förmånstider enligt StPEL som avses i 6 mom. Därför föreslås det att 7 mom. också kompletteras med en hänvisning till 5 och 6 mom.

Motsvarande ändringar föreslås i 76 § i ArPL.

87 §. *Engångsförhöjning av invalidpension.* Den procentsats för engångsförhöjningen som bestäms i 2 mom. föreslås bli höjd. Förhöjningsprocenten är 25, om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24—31 år. Förhöjningsprocentsatsen sjunker med en procentenhet för varje levnadsår. Arbetstagaren får alltså vara högst 50 år när invalidpensionen börjar för att han eller hon ska kunna få en engångsförhöjning. Därmed

kommer engångsförhöjningen att upphöra vid samma ålder som för närvarande. Dessutom preciseras momentets ordalydelse så, att engångsförhöjningen räknas ut på basis av det sammanlagda beloppet av arbetstagarens löpande pensioner. Enligt den gällande lagen räknas engångsförhöjningen ut på basis av det sammanlagda beloppet av de pensioner som beviljats arbetstagaren. Efter ändringen stämmer ordalydelsen överens med ordalydelsen i 102 § som gäller indexjustering av pensionerna. Motsvarande ändringar föreslås i 81 § i ArPL.

88 §. Anpassning av pensionskyddet till den allmänna förändringen i livslängden. I paragrafen föreskrivs det om hur livslängdskoefficienten påverkar pensionen. I paragrafens 1 mom. föreslås en allmän bestämmelse om att den pension som har intjänats fram till begynnelsen av ålderspensionen eller invaliditeten anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient. I 2 mom. föreslås bestämmelser om hur livslängdskoefficienten påverkar ålderspensionen och i 3 mom. bestämmelser om hur koefficienten påverkar invalidpensionen.

Enligt 2 mom. ska den ålderspension som har intjänats fram till begynnelsen av ålderspensionen i sin helhet justeras med en livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyllde 62 år, om arbetstagaren är 62 år eller äldre. Ifall ålderspensionen skulle börja före det år då arbetstagaren fyller 62 år justeras ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket ålderspensionen började.

Enligt 3 mom. ska den del av pensionen som arbetstagaren har intjänat fram till begynnelsen av invaliditeten justeras med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket invaliditeten började. Om arbetstagaren är 62 år eller äldre när invaliditeten börjar ska därmed hans eller hennes pension justeras med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyllde 62 år. Om arbetstagarens invaliditet börjar innan han eller hon har fyllt 62 år ska invalidpensionen justeras med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket invaliditeten började. Livslängdskoefficienten ska inte tillämpas på

full invalidpension utan endast på den del som har intjänats. Invalidpensionen fortsätter alltså som en lika stor ålderspension när arbetstagaren uppnår ålderspensionsålder. Det föreslås att detta för tydlighetens skull ska nämnas i sista meningen i 3 mom. Med den pension som har intjänats som det föreskrivs om i momentet avses den intjänade pension som definieras i 2 § 1 mom. 7 punkten. Enligt bestämmelsen avses med intjänad pension som har intjänats på basis av arbetsinkomster som omfattas av denna lag, på basis av oavlönad tid och på basis av StPEL.

Den gällande paragrafens 3 mom. blir nytt 4 mom.

Motsvarande ändringar föreslås i 82 § i ArPL.

89 §. Grund för familjepension. De föreslås att 1 mom. ändras så, att livslängdskoefficientens inverkan inte dras av från den ålderspension som familjepensionen grundar sig på, utan att familjepensionen beräknas direkt på förmånslätarens löpande ålderspension eller invalidpension, minskade med livslängdskoefficienten.

I 3 mom. föreslås en ändring i syfte att förtydliga och förenkla verkställigheten i fråga om engångsförhöjningen av familjepensionen. Enligt förslagen ska engångsförhöjningen kopplas direkt till den löpande familjepensionen. Detta ska gälla situationer där förmånslätaren vid sin död hade fått invalidpension i mindre än fem år och situationer där förmånslätaren vid sin död ännu inte hade gått i pension.

Motsvarande ändringar föreslås i 84 § i ArPL.

95 §. Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras. På minskning av efterlevandepension ska i stället för de olika inkomstgränser som bestäms i den gällande lagen endast en grund för minskning (gränsbelopp) tillämpas. Som grund för minskningen av pensionen föreslås 500,00 euro per månad (enligt indexnivån 2004). Räknat enligt indexnivån 2009 skulle gränsbeloppet vara 596,00 euro per månad. Gränsbeloppet påverkas inte av förmånslätarens pensioner, så som är fallet idag, utan det rör sig om ett fast belopp. Ändringen gör lagstiftningen tydligare och förenklar tillämpningen av lag-

stiftningen och beräkandet av familjepensionen.

Det föreslås att 2 mom. upphävs som obehövt eftersom man med en fast gräns som är oberoende av förmånslåtarens pension inte behöver redogöra för förmånslåtarens pensioner från utlandet med tanke på gränsbeloppet.

Det föreslås att 4 mom. upphävs eftersom efterlevandepensionen när den minskas på det sätt som föreslås i lagförslaget inte längre omvandlas med en livstidskoefficient enligt 88 § på det sätt som föreskrivs i momentet.

Motsvarande ändringar föreslås i 90 § i ArPL.

156 §. Pensionskassans ansvar för invalidpensionen. Det föreslås att paragrafens ordalydelse preciseras så att den motsvarar innehållet i den motsvarande bestämmelse som gällde från ingången av 2005 till slutet av 2006. När man bestämmer pensionskassans ansvar för kostnaderna för invalidpensionen ska de arbetsinkomster som under de två sista kalenderåren före pensionsfallet är försäkrade i pensionskassan sättas i relation till det sammanlagda beloppet av de inkomster som under den nämnda tiden utgör grund för alla arbetsinkomster som försäkrats enligt pensionslagarna och för de socialförsäkringsförmåner som betalats för oavlönad tid då pension har tjänats in. Bestämmelsens ordalydelse kompletteras så, att man vid beräkandet av ansvarsfördelningen ovan förutom arbetsinkomsterna också beaktar inkomsten för återstående tid som hänför sig till en invalidpension som upphört samt de förmåner för oavlönad tid som avses i 80 § i den omfattning som bestäms i 82 § 2 mom. Dessutom ska de förmåner som avses i 82 § 4 och 5 mom. beaktas. Med de föreslagna preciseringarna motsvarar paragrafen den bestämmelse i lagen om sjömanspensioner som gällde från 2005. Dessutom kompletteras momentet med en hänvisning till det föreslagna 82 § 6 mom., i vilket det bestäms att studieperioder och tider för vård av barn ska beaktas när den inkomst som pension för återstående tid grundar sig på bestäms. Ändringen motsvarar också den ändring som föreslås i 175 § i ArPL.

1.4. Lagen om pension för företagare

2 §. Centrala definitioner. Definitionen av intjänad pension i 1 mom. 10 punkten föreslås bli preciserad. Med intjänad pension ska också avses ny pension som företagaren har intjänat på basis av tid med invalidpension eller deltidspension som upphört. En ändring som till innehållet motsvarar denna ändring föreslås också i 2 § i ArPL.

13 §. Rätt till deltidspension. Den åldersgräns som anges i det inledande stycket i paragrafens 1 mom. föreslås bli ändrad. Enligt förslaget ska åldersgränsen för deltidspension vara 60 år i stället för nuvarande 58 år. Ändringen ska gälla företagare som är födda år 1953 eller senare. I fråga om en före 1947 född företagares deltidspension och ålderspension som beviljas efter deltidspensionen tillämpas emellertid vad som bestäms i 27 § i lagen om införande av lagen om pension för företagare (1273/2006).

En motsvarande ändring föreslås i 16 § i ArPL.

60 §. Grunderna för pensionstillväxten. Det föreslås att paragrafens 1 mom. 3 punkt ändras till följd av ändringen i 66 §. Eftersom det inte längre i 66 § ska föreskrivas om pensionstillväxt för tid med delpension föreslås det att hänvisningen till delpension stryks också i denna punkt i detta moment. En motsvarande ändring föreslås i 63 § i ArPL.

63 §. Fastställande av pension för återstående tid. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras så, att pensionen för återstående tid tillväxer med 1,5 procent per år på basis av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på, fram till utgången av den månad under vilken företagaren fyller 63 år. Detta motsvarar den ändring som föreslås i 66 § 2 mom. i ArPL.

65 §. Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört. Det föreslås att innehållet i 2 mom. ändras på motsvarande sätt som 63 §. Enligt momentet ska pensionen för tid med invalidpension tillväxa med 1,5 procent på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på. En motsvarande ändring föreslås i 68 § i ArPL.

66 §. Pensionstillväxt för tid med deltidspension. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras på grund av att paragrafens innehåll

ändras. Enligt gällande 2 mom. tillväxer ålderspensionen med 0,75 procent per år på grundval av skillnaden mellan företagarens stabiliserade inkomst och inkomst av deltidarbete, d.v.s. inkomstbortfallet. Enligt förslaget skulle pension inte längre tillväxa på grundval av inkomstbortfallet. Därför föreslås paragrafens 2 mom. bli upphävt som obehövligt.

Också 3 mom. föreslås bli upphävt som obehövligt, eftersom det inte heller sker någon pensionstillväxt på basis av inkomstbortfallet när invalidpension räknas ut.

Motsvarande ändringar föreslås i 69 § i ArPL.

70 §. Inkomst som pension för återstående tid grundar sig på. I 1 mom. finns en bestämmelse om hur inkomsten för återstående tid beräknas per månad. I samband med detta hänvisas det endast till förmåner för oavlönad tid enligt 5 mom. När inkomsten för återstående tid per månad beräknas ska emellertid också den dagpenning enligt sjukförsäkringslagen som avses i 6 mom. och de förmånstider enligt StPEL som avses i 7 mom. beaktas. Därför föreslås det att 1 mom. kompletteras med en hänvisning också till 6 och 7 mom.

66 § ovan föreslås bli ändrad så att inkomstbortfallet på grund av deltidspension inte ger någon pensionstillväxt som borde beaktas när man bestämmer ålderspension eller invalidpension efter deltidspension. På motsvarande sätt ska inkomstbortfallet inte heller beaktas i den inkomst för återstående tid som hänför sig till invalidpension. Därför föreslås det att hänvisningen till inkomstbortfallet stryks i 1 mom.

7 mom. föreslås bli kompletterat med en bestämmelse om att också förmånstiderna enligt StPEL ska beaktas när inkomsten för återstående tid bestäms.

Paragrafens nuvarande 7 mom. föreslås bli ett nytt 8 mom. Med förmåner för oavlönad tid enligt 8 mom. avses här också den dagpenning enligt sjukförsäkringslagen som avses i 6 mom. och den förmånstid enligt StPEL som nämns i 7 mom. Därför föreslås det att 8 mom. också kompletteras med en hänvisning till 6 och 7 mom.

Motsvarande ändringar föreslås i 76 § i ArPL.

75 §. Engångsförhöjning av invalidpension. Den procentsats för engångsförhöjning som bestäms i 2 mom. föreslås bli höjd. Enligt det föreslagna momentet ska förhöjningsprocenten vara 25, om företagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24-31 år. Förhöjningsprocenten sjunker med en procentenhet för varje levnadsår. Företagaren får alltså var högst 50 år när invalidpensionen börjar för att han eller hon ska kunna få en engångsförhöjning. Ändringen motsvarar den ändring som föreslås i 81 § i ArPL.

76 §. Anpassning av pensionskyddet till den allmänna förändringen i livslängden. I paragrafen föreskrivs det om hur livslängdskoefficienten påverkar pensionen. I paragrafens 1 mom. föreslås en allmän bestämmelse om att den pension som har intjänats fram till begynnelsen av ålderspensionen eller invaliditeten anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient. I 2 mom. föreslås bestämmelser om hur livslängdskoefficienten påverkar ålderspensionen och i 3 mom. bestämmelser om hur koefficienten påverkar invalidpensionen.

Enligt 2 mom. ska den ålderspension som har intjänats fram till begynnelsen av ålderspensionen i sin helhet justeras med en livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket företagaren fyllde 62 år, om företagaren är 62 år eller äldre. Ifall ålderspensionen skulle börja före det år då företagaren fyller 62 år justeras ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket ålderspensionen började.

Enligt 3 mom. ska den del av pensionen som företagaren har intjänat fram till begynnelsen av invaliditeten justeras med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket invaliditeten började. Avsikten är att pensionen ska justeras med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket företagaren fyllde 62 år, om företagaren är 62 år eller äldre när invaliditeten börjar. Om företagarens invaliditet enligt lagen börjar innan han eller hon har fyllt 62 år ska invalidpensionen justeras med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket invaliditeten började. Livslängdskoefficienten ska inte tillämpas på full invalidpension utan endast på den del som har intjänats. Invalidpensionen fortsätter

alltså som en lika stor ålderspension när företagaren uppnår ålderspensionsålder. Det föreslås att detta för tydlighetens skull ska nämnas i sista meningen i 3 mom. Med den pension som har intjänats som det föreskrivs om i momentet avses den intjänade pension som definieras i lagens 2 § 1 mom. 10 punkt.

Den gällande paragrafens 3 mom. blir nytt 4 mom.

Paragrafen motsvarar till sitt innehåll de ändringar som föreslås i 82 § i ArPL.

77 §. Grund för familjepension. De föreslås att 1 mom. ändras så, att livslängdskoefficientens inverkan i fortsättningen inte dras av från den ålderspension som familjepensionen grundar sig på, utan att familjepensionen beräknas direkt på förmånslåtarens löpande ålderspension eller invalidpension, minskade med livslängdskoefficienten.

I 3 mom. föreslås en ändring i syfte att förtydliga och förenkla verkställigheten i fråga om engångsförhöjningen av familjepensionen. Enligt förslagen ska engångsförhöjningen kopplas direkt till den löpande familjepensionen. Detta ska gälla situationer där förmånslåtaren vid sin död hade fått invalidpension i mindre än fem år och situationer där förmånslåtaren vid sin död ännu inte hade gått i pension. Paragrafen motsvarar den ändring föreslås i 84 § i ArPL.

83 §. Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras. På minskning av efterlevandepension ska i stället för de olika inkomstgränser som bestäms i den gällande lagen endast en grund för minskning (gränsbelopp) tillämpas. Som grund för minskningen av pensionen föreslås 500,00 euro per månad (enligt indexnivån 2004). Räknat enligt nivån 2009 skulle gränsbeloppet vara 596,00 euro per månad.

Det föreslås att 2 mom. upphävs som obehövligt eftersom den gräns som utgör grund för minskningen är en fast gräns och oberoende av förmånslåtarens pension, varför man inte behöver redogöra för förmånslåtarens pensioner från utlandet med tanke på gränsbeloppet.

Det föreslås att 4 mom. upphävs eftersom efterlevandepensionen när den minskas på det sätt som föreslås i lagförslaget inte längre omvandlas med en livstidskoefficient enligt

76 § på det sätt som föreskrivs i momentet. Den föreslagna ändringen motsvarar den ändring som föreslås i 90 § i ArPL.

1.5. Lagen om införande av lagen om pension för företagare

14 §. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras. I propositionen föreslås det att 76 § i FöPL ändras så, att en livslängdskoefficient tillämpas på den pension som har intjänats fram till den tidpunkt när en invalidpension börjar. Detta strider mot den sista meningen i 14 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för företagare, där det föreskrivs att en livslängdskoefficient ska tillämpas när en invalidpension ändras till ålderspension. Det föreslås att sista meningen i momentet stryks, eftersom en livslängdskoefficient föreslås bli tillämpad redan när invalidpensionen börjar och inte längre när en invalidpension ändras till ålderspension. En motsvarande ändring föreslås i 30 § i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare.

1.6. Lagen om pension för lantbruksföretagare

2 §. Centrala definitioner. Definitionen av intjänad pension i 1 mom. 9 punkten föreslås bli preciserad. Med intjänad pension ska också avses ny pension som lantbruksföretagaren har intjänat på basis av tid med invalidpension eller deltidspension som upphört. En ändring som till innehållet motsvarar denna ändring föreslås också i 2 § i ArPL.

36 §. Rätt till deltidspension. Den åldersgräns som anges i det inledande stycket i paragrafens 1 mom. föreslås bli ändrad. Enligt förslaget ska åldersgränsen för deltidspension vara 60 år i stället för nuvarande 58 år. Ändringen ska gälla lantbruksföretagare som är födda år 1953 eller senare. I fråga om en före 1947 född lantbruksföretagares deltidspension och ålderspension som beviljas efter deltidspensionen tillämpas vad som bestäms i 26 § i lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare (1281/2006). Den föreslagna ändringen motsvarar den ändring som föreslås i 16 § i ArPL.

67 §. Grunderna för pensionstillväxten. Det föreslås att paragrafens 1 mom. 3 punkt

ändras till följd av de ändringar som föreslås i 72 §. Eftersom det inte längre i 72 § ska beskrivas om pensionstillväxt för tid med delpension föreslås det att hänvisningen till delpension stryks också här i 67 § 1 mom. 3 punkten. En motsvarande ändring föreslås i 63 § i ArPL.

70 §. Pensionstillväxt för oavlönad tid och fastställande av pension för återstående tid. Det föreslås att paragrafens 3 mom. ändras så, att pensionen för återstående tid tillväxer med 1,5 procent per år på basis av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på, fram till utgången av den månad under vilken lantbruksföretagaren fyller 63 år. En motsvarande ändring föreslås i 66 § i ArPL.

71 §. Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört. Det föreslås att innehållet i 2 mom. ändras på ett sätt som motsvarar den ändring som föreslås i 70 §. Enligt momentet ska pensionen för tid med invalidpension tillväxa med 1,5 procent på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på. En motsvarande ändring föreslås i 68 § i ArPL.

72 §. Pensionstillväxt för tid med deltids-pension. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras på grund av att paragrafens innehåll ändras. Enligt gällande 2 mom. tillväxer ålderspensionen med 0,75 procent per år på grundval av skillnaden mellan lantbruksföretagarens stabiliserade inkomst och inkomst av deltidsarbete, d.v.s. inkomstbortfallet. Enligt förslaget skulle pension inte längre tillväxa på grundval av inkomstbortfallet under tiden för ålderspension. Därför föreslås paragrafens 2 mom. bli upphävt som obehövligt.

Också 3 mom. föreslås bli upphävt som obehövligt, eftersom det inte heller sker någon pensionstillväxt på basis av inkomstbortfallet när invalidpension räknas ut. Inkomstbortfallet ska inte heller räknas in i den inkomst för återstående tid som hänför sig till invalidpensionen.

Motsvarande ändringar föreslås i 69 § i ArPL.

78 §. Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden. Det föreslås att paragrafens 1 och 2 mom. ändras. De föreslagna ändringarna motsvarar de ändringar som föreslås i 82 § i ArPL.

79 §. Grund för familjepension. De föreslås att 1 mom. ändras så, att livslängdskoefficientens inverkan i fortsättningen inte dras av från den ålderspension som familjepensionen grundar sig på, utan att familjepensionen beräknas direkt på förmånslåtarens löpande ålderspension eller invalidpension, minskade med livslängdskoefficienten. Momentet motsvarar den ändring som föreslås i 84 § 1 mom. i ArPL.

Paragrafens 3 mom. föreslås bli ändrad så, att engångsförhöjningen kopplas direkt till den löpande familjepensionen. Detta ska gälla situationer där förmånslåtaren vid sin död hade fått invalidpension i mindre än fem år och situationer där förmånslåtaren vid sin död ännu inte hade gått i pension. Momentet motsvarar den ändring som föreslås i 84 § 3 mom. i ArPL.

1.7. Lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare

13 §. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras. I propositionen föreslås det att 78 § i LFöPL ändras så, att en livslängdskoefficient tillämpas på den pension som har intjänats fram till den tidpunkt när en invalidpension börjar. Detta strider mot den sista meningen i 13 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare, där det föreskrivs att en livslängdskoefficient ska tillämpas när en invalidpension ändras till ålderspension. Det föreslås att sista meningen i momentet stryks, eftersom en livslängdskoefficient föreslås bli tillämpad redan när invalidpensionen börjar och inte längre när en invalidpension ändras till ålderspension. En ändring som till innehållet motsvarar denna ändring föreslås också i 30 § i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare.

2. Ikraftträdande

De lagändringar i denna proposition som gäller livslängdskoefficienten, invalidpension, familjepension och altemneringsledighet föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

De ändringar som i denna proposition föreslås i bestämmelserna om livslängdskoefficienten, tillväxtprocenten för återstående tid och inkomst som ligger till grund för återstå-

ende tid tillämpas på ålderspensioner som börjar den 1 januari 2010 eller därefter och på invalidpensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2010 eller därefter.

De ändringar som i propositionen föreslås i bestämmelserna om minskning av efterlevandepension tillämpas på familjepensioner i fråga om vilka minskning av efterlevandepension görs för första gången efter det att lagen har trätt i kraft. Om pensionsfallet i fråga om en familjepension har inträffat före lagens ikraftträdande, men minskningen gör för första gången efter det att lagen har trätt i kraft, tillämpas bestämmelserna i denna ändringslag. Därmed ska lagen inte tillämpas på familjepensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat och minskningen av efterlevandepensionen har gjorts före lagens ikraftträdande, utan i dessa fall ska de bestämmelser tillämpas som gällde vid lagens ikraftträdande.

De ändringar i propositionen som gäller deltidspension föreslås träda i kraft den 1 januari 2011. De föreslagna ändringarna gäller personer som är födda efter 1952. Därmed ska i fråga om en före 1953 född persons rätt till deltidspension, pensionstillväxt under tiden för deltidspension samt beaktandet av inkomstbortfallet på grund av deltidspension i inkomsten för återstående tid i fråga om denna person tillämpas vad som bestäms i den lag som gällde vid denna lags ikraftträdande. I fråga om en före 1953 född persons invalidpension som beviljas efter deltidspension tillämpas normalt efter lagens ikraftträdande de bestämmelser om livslängdskoefficienten som föreslås i propositionen.

3. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I propositionen föreslås inte i förhållande till gällande lagstiftning sådana förändringar som har betydelse då förslaget bedöms med avseende på grundlagen. Det rör sig i regel om ändringar som förbättrar deras ställning som får invalidpension och som syftar till att trygga i synnerhet unga invalidpensionstagares ställning och utkomst.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 13/1995, s.2, första spalten) konstate-

rat att "Frågor som kan regleras genom en vanlig lag är bland annat pensionsåldern, pensionstillväxten och pensionens målnivå, om inte något annat följer av någon särskild orsak. En sådan särskild orsak kan framför allt tänkas vara att eventuella ändringar i ett pensionssystem till vissa delar kan leda till en oskälig försämring av pensionsförmåner som är att betrakta som intjänade." Grundlagsutskottet har i olika sammanhang framhållit att en självintjänad pensionsförmån i princip omfattas av egendomsskyddet i grundlagen.

Enligt förslaget ska åldersgränsen för deltidspension höjas från 58 till 60 år. Ändringen ska emellertid inte gälla arbetstagare som är födda år 1952 eller tidigare. För dem är åldersgränsen fortfarande 58 år. De ändringar som gäller deltidspension avses träda i kraft den 1 januari 2011. Ändringarna ingriper inte i de pensionsförmåner som redan intjänats. Deltidspensionen baserar sig inte på intjänad pension, utan den beräknas utifrån skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten av heltidsarbete och inkomsten av deltidarbete. Om en person som är född 1953 eller därefter inte längre kan fortsätta i sitt heltidsarbete innan han eller hon fyller 60 år ska denna persons grundläggande försörjning fortfarande vara tryggad genom andra sociala trygghetsförmåner på samma sätt som i fråga om andra arbetstagare under 60 år. I fråga om propositionen kan det inte anses föreligga några sådana särskilda orsaker som grundlagsutskottet framfört i sitt utlåtande ovan som kunde leda till en oskälig försämring av pensionsförmåner. Att den pension som intjänas under tiden för alterneringsledighet minskar, medför endast ringa verkningar när det gäller pensionsbeloppet, och ändringen ingriper inte i intjänade förmåner.

Grundlagsutskottet har tagit ställning till livslängdskoefficientens grundlagsenlighet i samband med revideringen av arbetspensionerna. I grundlagsutskottet utlåtande (GrUU 60/2002 rd) påpekas det att "det väsentligaste i konstitutionellt hänseende är enligt utskottet att koefficienten inte bara tas i bruk exempelvis för vissa pensionärsgrupper utan att den är en allmän och permanent omläggning i fråga om hela pensionsskyddet. Livslängdskoefficienten är följaktligen inte konstitutio-

nellt sett problematisk med tanke på grundlagens bestämmelser om egendomsskydd." Genom propositionen lindras livslängskoefficientens verkningar på ålderspensioner och efterlevandepensioner som beviljas efter invalidpension, jämfört med gällande lagstiftning. Dessutom skyddas genom ikraftträdandebestämmelserna invalidpensioner som gäller arbetstagare i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat före lagens ikraftträdande.

Enligt etablerad tolkning har det vad gäller det konstitutionella skyddet för pensionsförmåner uttryckligen ansetts röra sig om skydd för en konkret intjänad ekonomisk förmån, på grundval av vilket man har ansett att familjepensioner inte åtnjuter konstitutionellt skydd. De ändringar som föreslås i familje-

pensionerna enligt propositionen är närmast sådana som gör lagstiftningen tydligare och förenklar den. Att en pension som har minskats genom en livslängskoefficient tas in som grund för familjepension förbättrar i regel nivån på pensionen för dem som får familjepension.

Därmed försvagar förslagen inte tryggheten av den grundläggande försörjningen enligt 19 § 2 mom. i grundlagen. De föreslagna lagarna kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning på det sätt som bestäms i grundlagens 72 §.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 19 maj 2006 om pension för arbetstagare (395/2006) 90 § 2 och 4 mom., samt
ändras 2 § 1 mom. 5 punkten, den finska språkdräkten i 12 § 3 mom., det inledande stycket i 16 § 1 mom., 63 § 1 mom. 3 punkten, 66 § 2 mom., 68 § 2 mom., 69 §, 74 § 3 mom. 2 punkten, 76 § 1 mom. och 6 mom., 81 § 2 mom., 82 §, 84 § 1 och 3 mom., 90 § 1 mom. och 175 §,
 av dem 76 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1164/2007 och 175 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1292/2006, samt
fogas till 76 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1164/2007, ett nytt 6 mom., varvid det ändrade 6 mom. blir 7 mom., som följer:

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

5) *intjänad pension* pension som intjänats på basis av arbetsinkomster som omfattas av denna lag, på basis av tid med pension som upphört, på basis av sådan oavlönad tid som avses i 4 punkten samt på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

16 §

Rätt till deltidspension

En arbetstagare i åldern 60—67 år som har övergått till deltidsarbete har rätt till deltidspension, om han eller hon

63 §

Grunderna för pensionstillväxten

Pensionen tillväxer

3) för tid med invalidpension enligt denna lag.

66 §

Fastställande av pension för återstående tid

Av den i 76 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid 1,5 procent per år fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

68 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

På basis av 1 mom. tillväxer pensionen, från och med ingången av det år under vilket arbetsoförmågan började till utgången av den månad under vilken invalidpensionen upphörde, på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen, med 1,5 procent per år.

69 §

Pensionstillväxt för tid med deltidspension

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension samt på grundval av inkomster som ligger till grund för i 74 § avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen i enlighet med 64 och 65 §.

74 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som in-

komster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

2) 55 procent av den inkomst som ligger till grund för alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet,

76 §

Inkomst som pension för återstående tid grundar sig på

Den inkomst som pension för återstående tid grundar sig på (*inkomst för återstående tid*) bestäms på basis av de arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna och de till grund för i 74 § avsedda förmåner för oavlönad tid liggande inkomster vilka arbetstagaren har erhållit under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsoförmågan började (*granskningstid*). I inkomsten för återstående tid räknas också in inkomst för återstående tid som ligger till grund för invalidpension som betalats under granskningstiden. Inkomsten för återstående tid är per månad summan av dessa under granskningstiden erhållna arbetsinkomster, inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid, i 4—6 mom. avsedda inkomster och inkomster för återstående tid som ligger till grund för invalidpension dividerad med sextio.

När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas såsom inkomst 1 047,22 euro för varje hel månad för vilken arbetstagaren under granskningstiden har fått en förmån som har intjänats på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.

Har arbetstagaren under granskningstiden inte några arbetsinkomster som berättigar till pension, räknas pensionsdelen för återstående tid inte heller till pensionen på basis av de inkomster som ligger till grund för i 74 § avsedda förmåner för oavlönad tid eller inkomster som avses i 4—6 mom.

81 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Engångsförhöjningen räknas ut på basis av det sammanlagda beloppet av arbetstagarens löpande pensioner enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt arbetstagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 25, om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24—31 år. Förhöjningsprocenten sjunker med 1,0 procentenheter för varje levnadsår.

82 §

Anpassning av pensionskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den pension som har intjänats fram till det att ålderspensionen och arbetsoförmågan börjar anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient.

När ålderspensionen börjar omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år. Om ålderspensionen börjar före det året, omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började.

När invalidpensionen börjar omvandlas den pension som har intjänats fram till det att arbetsoförmågan började med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket arbetsoförmågan började. När en invalidpension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte med livslängdskoefficienten.

84 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den pen-

sion efter förmånslåtaren som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtaren vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 81 § avsedd engångsförhöjning, ökas den löpande familjepensionen med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtaren inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepension har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 81 § 2 mom. enligt den ålder som förmånslåtaren skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

90 §

Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp

Efterlevandepensionen minskas, om den efterlevande makens i 88 § avsedda arbetspensioner överstiger grunden för minskningen av pensionen. Minskningen av pensionen är 50 procent av skillnaden mellan de arbetspensioner som avses i 88 § och grunden för minskningen av pensionen. Grunden för minskningen av pensionen är 500,00 euro per månad.

175 §

Pensionsanstaltens ansvar för invalidpensionen

För kostnaderna för sådan invalidpension i fråga om vilken den försäkrades sammanlagda arbetsinkomster enligt denna lag och lagen om sjömanspensioner under de två sista kalenderåren av den granskningstid som avses i 76 § uppgår till minst 12 566,70 euro svarar respektive pensionsanstalt, till vars verksamhetskrets den försäkrade hörde under nämnda kalenderår. Pensionsanstalten svarar för kostnaderna i samma förhållande som de

i respektive pensionsanstalt försäkrades, av denna lag omfattade arbetsinkomsters andel utgör av det sammanlagda beloppet av motsvarande arbetsinkomster enligt de pensionslagar som nämns i 3 §, inkomsten för återstående tid som hänför sig till en invalidpension som upphört samt de i 74 § avsedda arbets- och förvärvsinkomsterna enligt 76 § 2 mom. och de i 76 § 4—6 mom. avsedda arbets- och förvärvsinkomsterna under de nämnda kalenderåren.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010. Det inledande stycket i lagens 16 § 1 mom., 63 § 1 mom. 3 punkt och 69 § träder dock i kraft den 1 januari 2011. Inkomstbortfallet på grund av deltidspension räknas in i inkomsten för återstående tid fram till den 31 december 2010 i enlighet med den bestämmelse

i 76 § 1 mom. som gällde vid tidpunkten för lagens ikraftträdande.

Lagens 66 § 2 mom., 68 § 2 mom., 76 § 6 mom. och 82 § tillämpas på ålderspensioner som börjar den 1 januari 2010 eller därefter och på invalidpensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2010 eller därefter. Lagens 90 § 1 mom. tillämpas på familjepensioner i fråga om vilka minskning av efterlevandepension görs för första gången efter denna lags ikraftträdande. I fråga om en före 1953 född arbetstagares rätt till deltidspension, pensionstillväxt under tiden för deltidspension samt inkomst för återstående tid tillämpas bestämmelserna i den lag som gällde vid denna lags ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.**Lag****om ändring av 30 § i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 19 maj 2006 om införande av lagen om pension för arbetstagare
(396/2006) 30 § 2 mom. som följer:

30 §

Om ålderspensionen börjar före det år då
arbetstagaren fyller 62 år, omvandlas den
med en livslängdskoefficient som fastställts
för det år under vilket ålderspensionen börja-
de.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.
Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.

3.

Lag**om ändring av lagen om sjömanspensioner**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 22 december 2006 om sjömanspensioner (1290/2006) 95 § 2 och 4 mom.,

ändras 2 § 1 mom. 7 punkten, den finska språkdräkten i 11 § 3 mom., i 16 § 1 mom. det inledande stycket, 64 § 1 mom. 3 punkten, 67 § 2 mom., 69 § 2 mom., 70 §, 73 § 2 mom., 75 § 2 mom., 76 §, 80 § 3 mom. 2 punkten, 82 § 1 och 6 mom., 87 § 2 mom., 88 §, 89 § 1 och 3 mom., 95 § 1 mom. och 156 § 1 mom., av dem 82 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1168/2007, samt

fogas till 82 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1168/2007, ett nytt 6 mom., varvid det ändrade 6 mom. blir 7 mom., som följer:

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

7) intjänad pension pension som har intjänats på basis av arbetsinkomster som omfattas av denna lag, på basis av tid med pension som upphört, på basis av sådan oavlönad tid som avses i 6 punkten samt på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

16 §

Rätten till deltidspension

En arbetstagare i åldern 60—67 år som har övergått till deltidarbete har rätt till deltidspension om han eller hon

64 §

Grunderna för pensionstillväxten

Pensionen tillväxer

3) för tid med invalidpension enligt denna lag.

67 §

Bestämmande av pension för återstående tid enligt särskild tillväxtprocentsats

Av den i 82 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid 1,6 procent per år fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

69 §

Pensionstillväxt enligt särskild tillväxtprocentsats för tid med invalidpension som upphört

På basis av 1 mom. tillväxer pensionen, från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började till utgången av den kalendermånad under vilken invalidpensionen upphörde, på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen, med 1,6 procent per år.

70 §

Pensionstillväxt enligt särskild tillväxtprocentsats på basis av deltidarbete och för tid med deltidspension

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension samt på grundval av inkomster som ligger till grund för i 80 § avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen i enlighet med 66 och 77 §.

73 §

Bestämmande av pension för återstående tid enligt allmän tillväxtprocentsats

Av den i 82 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid 1,5 procent per år fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

75 §

Pensionstillväxt enligt allmän tillväxtprocentsats för tid med invalidpension som upphört

På basis av 1 mom. tillväxer pensionen, från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började till utgången av den

månad under vilken invalidpensionen upphörde, på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen, med 1,5 procent per år.

76 §

Pensionstillväxt enligt allmän tillväxtprocentsats på basis av deltidarbete och för tid med deltidspension

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension samt på grundval av inkomster som ligger till grund för i 80 § avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen i enlighet med 72 och 77 §.

80 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

2) 55 procent av den inkomst som ligger till grund för alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet,

82 §

Inkomst som ligger till grund för pension för återstående tid

Den inkomst som pension för återstående tid grundar sig på (*inkomst för återstående tid*) bestäms på basis av de arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna och de till grund för i 80 § avsedda förmåner för oavlönad tid liggande inkomster vilka arbetstagaren har erhållit under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsförmågan började (*granskningstid*). I inkomsten för åter-

stående tid räknas också in inkomst för återstående tid som ligger till grund för under granskningstiden betald invalidpension. Inkomsten för återstående tid är per månad summan av dessa under granskningstiden erhållna arbetsinkomster, inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid, inkomster för återstående tid som ligger till grund för invalidpension och i 4—6 mom. avsedda inkomster dividerad med sextio.

När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas såsom inkomst 1 047,22 euro för varje hel månad för vilken arbetstagaren under granskningstiden har fått en förmån som har intjänats på basis av lagen om pensionersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.

Har arbetstagaren under granskningstiden inte några arbetsinkomster som berättigar till pension, räknas pensionsdelen för återstående tid inte heller till pensionen på basis av de inkomster som ligger till grund för i 80 § avsedda förmåner för oavlönad tid eller de inkomster som avses i 4—6 mom.

87 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Engångsförhöjningen räknas ut på basis av det sammanlagda beloppet av arbetstagarens löpande pensioner enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt arbetstagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 25, om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24—31 år. Förhöjningsprocentsatsen sjunker med 1,0 procentenheter för varje levnadsår.

88 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den pension som har intjänats fram till begynnelsen av ålderspensionen och invalidite-

ten anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient.

När ålderspensionen börjar omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år. Om ålderspensionen börjar före det året, omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började.

När invalidpensionen börjar omvandlas den pension som har intjänats fram till det år under vilket invaliditeten börjar med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket invaliditeten började. När en invalidpension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte med livslängdskoefficienten.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning bestämmelser om livslängdskoefficienten så som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

89 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension efter förmånslåtaren som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtaren vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 87 § avsedd engångsförhöjning, ökas den löpande familjepensionen med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtaren inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepension har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 87 § 2 mom. enligt den ålder som förmånslåtaren skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

95 §

Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp

Efterlevandepensionen minskas, om den efterlevande makens i 93 § avsedda arbetspensioner överstiger grunden för minskningen av pensionen. Minskningen av pensionen är 50 procent av skillnaden mellan de arbetspensioner som avses i 93 § och grunden för minskningen av pensionen. Grunden för minskningen av pensionen är 500,00 euro per månad.

156 §

Pensionskassans ansvar för invalidpensionen

Pensionskassan svarar för kostnaderna för sådan invalidpension i fråga om vilken den försäkrades sammanlagda arbetsinkomster enligt denna lag och lagen om pension för arbetstagare under de två senaste kalenderåren av den granskningstid som avses i 82 § uppgår till minst 12 566,70 euro. Pensionskassan svarar för kostnaderna i samma förhållande som de i pensionskassan försäkrades, av denna lag omfattade arbetsinkomsters andel utgör av det sammanlagda beloppet av motsvarande arbetsinkomster enligt de pensionslagar som nämns i 3 §, inkomsten för återstående tid som hänförs till en invalid-

pension som upphört samt de i 80 § avsedda arbets- och förvärvsinkomsterna enligt 82 § 2 mom. och i 82 § 4—6 mom. avsedda arbets- och förvärvsinkomsterna under de nämnda kalenderåren.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010. Det inledande stycket i lagens 16 § 1 mom., 64 § 1 mom. 3 punkten, 70 och 76 § träder dock i kraft den 1 januari 2011. Inkomstbortfallet på grund av deltidspension räknas in i inkomsten för återstående tid fram till den 31 december 2010 i enlighet med den bestämmelse i 82 § 1 mom. som gällde vid tidpunkten för lagens ikraftträdande.

Lagens 67 § 2 mom., 69 § 2 mom., 73 § 2 mom., 75 § 2 mom., 82 § 6 mom. och 88 § tillämpas på ålderspensioner som börjar den 1 januari 2010 eller därefter och på invalidpensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2010 eller därefter. Lagens 95 § tillämpas på familjepensioner i fråga om vilka minskning av efterlevandepension görs för första gången efter denna lags ikraftträdande.

I fråga om en före 1953 född arbetstagares rätt till deltidspension, pensionstillväxt under tiden för deltidspension samt inkomst för återstående tid tillämpas bestämmelserna i den lag som gällde vid denna lags ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av lagen om pension för företagare**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 22 december 2006 om pension för företagare (1272/2006) 83 § 2 och 4 mom.,

ändras 2 § 1 mom. 10 punkten, i 13 § 1 mom. det inledande stycket, 60 § 1 mom. 3 punkten, 63 § 2 mom., 65 § 2 mom., 66 §, 70 § 1 och 7 mom., 75 § 2 mom., 76 §, 77 § 1 och 3 mom. samt 83 § 1 mom., av dem 70 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1166/2007, samt fogas till 70 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1166/2007, ett nytt 8 mom., varvid det ändrade 7 mom. blir 8 mom., som följer:

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

10) *intjänad pension* pension som intjänats på basis av den totala arbetsinkomsten enligt denna lag, på basis av tid med pension som upphört och sådan oavlönad tid som avses i 9 punkten samt förmån som har intjänats på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003).

13 §

Rätt till deltidspension

En företagare i åldern 60—67 år som har övergått till deltidsarbete har rätt till deltidspension, om han eller hon

60 §

Grunderna för pensionstillväxten

Pensionen tillväxer

3) för tid med invalidpension enligt denna lag.

63 §

Fastställande av pension för återstående tid

Av den i 70 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid 1,5 procent per år fram till utgången av den månad under vilken företagaren fyller 63 år.

65 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

På basis av 1 mom. tillväxer pensionen, från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började till utgången av den månad under vilken invalidpensionen upphörde, på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänförs till invalidpensionen, med 1,5 procent per år.

66 §

Pensionstillväxt för tid med deltidspension

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension samt på grundval av inkomster som ligger till grund för i 68 § avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen i enlighet med 61 och 62 §.

70 §

Inkomst som pension för återstående tid grundar sig på

Den inkomst som pension för återstående tid grundar sig på (*inkomst för återstående tid*) bestäms på basis av de arbetsinkomster samt de inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid vilka företagaren har erhållit under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsförmågan började (*granskningstid*). I inkomsten för återstående tid räknas också in inkomst för återstående tid som ligger till grund för invalidpension som betalats under granskningstiden. Inkomsten för återstående tid är per månad summan av dessa under granskningstiden erhållna arbetsinkomster, inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid, inkomster för återstående tid som ligger till grund för invalidpension och i 5—7 mom. avsedda inkomster dividerad med sextio.

När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas såsom inkomst 1 047,22 euro för varje hel månad för vilken företagaren under granskningstiden har fått en förmån som har intjänats på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.

Har företagaren under granskningstiden inte några arbetsinkomster som berättigar till pension, räknas pensionsdelen för återstående tid inte heller till pensionen på basis av de inkomster som ligger till grund för i 68 § avsedda förmåner för oavlönad tid eller inkomster som avses i 5—7 mom.

75 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Engångsförhöjningen räknas ut på basis av det sammanlagda beloppet av företagarens löpande pensioner enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt företagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 25, om företagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24—31 år. Förhöjningsprocentsatsen sjunker med 1,0 procentenheter för varje levnadsår.

76 §

Anpassning av pensionskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den pension som har intjänats fram till det att ålderspensionen och arbetsförmågan börjar anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient.

När ålderspensionen börjar omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket företagaren fyller 62 år. Om ålderspensionen börjar före det året, omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började.

När invalidpensionen börjar omvandlas den pension som har intjänats fram till det att arbetsförmågan började med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket arbetsförmågan började. När en invalidpension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte med livslängdskoefficienten.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning bestämmelser om livslängdskoefficienten så som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagarare.

77 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslätare fick vid sin

död. Pension som förmånslåtare tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension efter förmånslåtare som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtare vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 75 § avsedd engångsförhöjning, ökas den löpande familjepensionen med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtare inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepension har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 75 § 2 mom. enligt den ålder som förmånslåtare skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

83 §

Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp

Efterlevandepensionen minskas, om den efterlevande makens i 81 § avsedda arbetspensioner överstiger grunden för minskningen av pensionen. Minskningen av pensionen är 50 procent av skillnaden mellan de arbetspen-

sioner som avses i 81 § och grunden för minskningen av pensionen. Grunden för minskningen av pensionen är 500,00 euro per månad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010. Det inledande stycket i lagens 13 § 1 mom. samt 60 § 1 mom. 3 punkten och 66 § träder dock i kraft den 1 januari 2011. Inkomstbortfallet på grund av deltidspension räknas in i inkomsten för återstående tid fram till den 31 december 2010 i enlighet med den bestämmelse i 70 § 1 mom. som gällde vid tidpunkten för lagens ikraftträdande.

Lagens 63 § 2 mom., 65 § 2 mom., 70 § 7 mom. och 76 § tillämpas på ålderspensioner som börjar den 1 januari 2010 eller därefter och på invalidpensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2010 eller därefter. Lagens 83 § 1 mom. tillämpas på familjepensioner i fråga om vilka minskning av efterlevandepension görs för första gången efter denna lags ikraftträdande.

I fråga om en före 1953 född företagares rätt till deltidspension, pensionstillväxt under tiden för deltidspension samt inkomst för återstående tid tillämpas bestämmelserna i den lag som gällde vid denna lags ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

5.**Lag****om ändring av 14 § i lagen om införande av lagen om pension för företagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 22 december 2006 om införande av lagen om pension för företagare
(1273/2006) 14 § 2 mom. som följer:

14 §

Om ålderspensionen börjar före det år
då företagaren uppnår 62 års ålder, omvand-
las ålderspensionen med den livslängdskoeff-
ficient som fastställts för det år under vilket
pensionen började.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.
Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.

6.

Lag**om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 22 december 2006 om pension för lantbruksföretagare (1280/2006)
 2 § 1 mom. 9 punkten, i 36 § 1 mom. det inledande stycket samt 67 § 1 mom. 3 punkten, 70 §
 3 mom., 71 § 2 mom., 72 och 78 § samt 79 § 1 och 3 mom. som följer:

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

9) *intjänad pension* pension som har intjänats på basis av den totala arbetsinkomsten enligt denna lag, på basis av tid med pension som upphört och sådan oavlönad tid som avses i 8 punkten samt förmån som har intjänats på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

36 §

Rätt till deltidspension

En lantbruksföretagare i åldern 60—67 år som har övergått till deltidsarbete har rätt till deltidspension, om han eller hon

67 §

Grunderna för pensionstillväxten

Pensionen tillväxer

3) för tid med invalidpension enligt denna lag.

70 §

Pensionstillväxt för oavlönad tid och fastställande av pension för återstående tid

Av den i 76 § 1 mom. avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid 1,5 procent per år fram till utgången av den kalendermånad under vilken lantbruksföretagaren fyller 63 år.

71 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

På basis av 1 mom. tillväxer pensionen, från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började till utgången av den kalendermånad under vilken invalidpensionen upphörde, på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen, med 1,5 procent per år.

72 §

Pensionstillväxt för tid med deltidspension

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension samt på grundval av inkomster som ligger till grund för i 74 § i lagen om pension för arbetstagare avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen i enlighet med 68 och 70 § 1 mom.

78 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den pension som har intjänats fram till det att ålderspensionen och arbetsförmågan började anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient.

När ålderspensionen börjar omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket lantbruksföretagaren fyller 62 år. Om ålderspensionen börjar före det året omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började.

När invalidpensionen börjar omvandlas den pension som har intjänats fram till det att arbetsförmågan började med den livslängds-

koefficient som har fastställts för det år under vilket arbetsförmågan började. När en invalidpension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte med livslängdskoefficienten.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning bestämmelser om livslängdskoefficienten så som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

79 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension efter förmånslåtaren som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtaren vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 81 § avsedd engångsförhöjning, ökas den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtaren inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 81 § i lagen om pension för arbetstagare enligt den ålder som förmånslåtaren skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010. Det inledande stycket i lagens 36 § 1 mom. samt 67 § 1 mom. 3 punkten och 72 § träder dock i kraft den 1 januari 2011.

Lagens 70 § 3 mom., 71 § 2 mom. och 78 § tillämpas på ålderspensioner som börjar den 1 januari 2010 eller därefter och på invalidpensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2010 eller därefter.

I fråga om en före 1953 född lantbruksföretagares rätt till deltidspension, pensionstillväxt under tiden för deltidspension samt inkomst för återstående tid tillämpas bestämmelserna i den lag som gällde vid denna lags ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

7.

Lag**om ändring av 13 § i lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 22 december 2006 om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare (1281/2006) 13 § 2 mom. som följer:

13 §

Om ålderspensionen börjar före det år då lantbruksföretagaren uppnår 62 års ålder, omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket ålderspensionen började.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 8 maj 2009

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Liisa Hyssälä*

1.

Lag**om ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 19 maj 2006 om pension för arbetstagare (395/2006) 90 § 2 och 4 mom., samt

ändras 2 § 1 mom. 5 punkten, den finska språkdräkten i 12 § 3 mom., det inledande stycket i 16 § 1 mom., 63 § 1 mom. 3 punkten, 66 § 2 mom., 68 § 2 mom., 69 §, 74 § 3 mom. 2 punkten, 76 § 1 mom. och 6 mom., 81 § 2 mom., 82 §, 84 § 1 och 3 mom., 90 § 1 mom. och 175 §,

av dem 76 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1164/2007 och 175 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1292/2006, samt

fogas till 76 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1164/2007, ett nytt 6 mom., varvid det ändrade 6 mom. blir 7 mom., som följer:

Gällande lydelse

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

5) intjänad pension pension som intjänats på basis av arbetsinkomster som omfattas av denna lag, på basis av sådan oavlönad tid som avses i 4 punkten och på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

Föreslagen lydelse

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

5) intjänad *pension* pension som intjänats på basis av arbetsinkomster som omfattas av denna lag, på basis av tid med pension som upphört, på basis av *sådan oavlönad* tid som avses i 4 punkten samt på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §

Rätt till deltidspension

En arbetstagare i åldern 58—67 år som har övergått till deltidarbete har rätt till deltidspension, om han eller hon

16 §

Rätt till deltidspension

En arbetstagare i åldern 60—67 år som har övergått till deltidarbete har rätt till deltidspension, om han eller hon

63 §

Grunderna för pensionstillväxten

Pensionen tillväxer

3) för tid med invalidpension *och deltidspension* enligt denna lag.

63 §

Grunderna för pensionstillväxten

Pensionen tillväxer

3) för tid med invalidpension enligt denna lag.

66 §

Fastställande av pension för återstående tid

Av den i 76 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid

1) 1,5 procent per år till den del pensionen omfattar återstående tid fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 50 år,

2) 1,3 procent per år till den del den återstående tiden omfattar tiden från ingången av den kalendermånad efter den under vilken arbetstagaren fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

66 §

Fastställande av pension för återstående tid

Av den i 76 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid 1,5 procent per år fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

68 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

På basis av 1 mom. tillväxer pensionen från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började till utgången

68 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

På basis av 1 mom. tillväxer pensionen, från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började till utgången

av den månad under vilken invalidpensionen upphörde på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen med

1) 1,5 procent per år till den del pensionen omfattar tiden fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 50 år,

2) 1,3 procent per år till den del pensionen omfattar tiden från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

av den månad under vilken invalidpensionen upphörde, på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen, med 1,5 procent per år.

69 §

Pensionstillväxt på grundval av deltidarbete och för tid med deltidspension

För tid med deltidspension tillväxer ålderspensionen med 0,75 procent per år av det i 17 § 1 mom. avsedda inkomstbortfall på basis av vilket arbetstagarens deltidspension för första gången har räknats ut.

När invalidpensionen räknas ut på basis av en arbetsoförmåga som börjat under tid med deltidspension, tillväxer pensionen för tiden med deltidspension med 1,5 procent av inkomstbortfallet. Räknas även pension för återstående tid med i pension som tjänas in på grundval av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension när invalidpensionen fastställs, skall pensionen för återstående tid räknas ut enligt tillväxtprocentsatserna i 66 § också i fråga om inkomstbortfallet.

74 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket

69 §

Pensionstillväxt för tid med deltidspension

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension samt på grundval av inkomster som ligger till grund för i 74 § avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen i enlighet med 64 och 65 §.

74 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket

Gällande lydelse

förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

2) 75 procent av den inkomst som ligger till grund för alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet,

76 §

Inkomst som pension för återstående tid grundar sig på

Den inkomst som pension för återstående tid grundar sig på (inkomst för återstående tid) bestäms på grundval av de arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna och de till grund för i 74 § avsedda förmåner för oavlönad tid liggande inkomster vilka arbetstagaren har erhållit under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsoförmågan började (granskningstid). I inkomsten för återstående tid räknas också in inkomst för återstående tid som ligger till grund för under granskningstiden betald invalidpension samt inkomstbortfall på grund av deltidspension. Inkomsten för återstående tid är per månad summan av dessa under granskningstiden erhållna arbetsinkomster, inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid, inkomster för återstående tid som ligger till grund för invalidpension, inkomstbortfall på grund av deltidspension och inkomster som avses i 4 mom., dividerad med sextio.

Har arbetstagaren under granskningstiden inte några arbetsinkomster som berättigar till pension, räknas pensionsdelen för återstående tid inte heller till pensionen på basis av inkomster som ligger till grund för i 74 § avsedda förmåner för oavlönad tid eller inkomster som avses i 4 mom.

Föreslagen lydelse

förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

2) 55 procent av den inkomst som ligger till grund för alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet,

76 §

Inkomst som pension för återstående tid grundar sig på

Den inkomst som pension för återstående tid grundar sig på (*inkomst för återstående tid*) bestäms på basis av de arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna och de till grund för i 74 § avsedda förmåner för oavlönad tid liggande inkomster vilka arbetstagaren har erhållit under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsoförmågan började (*granskningstid*). I inkomsten för återstående tid räknas också in inkomst för återstående tid som ligger till grund för invalidpension som betalats under granskningstiden. Inkomsten för återstående tid är per månad summan av dessa under granskningstiden erhållna arbetsinkomster, inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid, i 4—6 mom. avsedda inkomster och inkomster för återstående tid som ligger till grund för invalidpension dividerad med sextio.

När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas såsom inkomst 1 047,22 euro för varje hel månad för vilken arbetstagaren under granskningstiden har fått en förmån som har intjänats på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.

Har arbetstagaren under granskningstiden inte några arbetsinkomster som berättigar till pension, räknas pensionsdelen för återstående tid inte heller till pensionen på basis

av de inkomster som ligger till grund för i 74 § avsedda förmåner för oavlönad tid eller inkomster som avses i 4—6 mom.

81 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Engångsförhöjningen räknas ut på basis av det sammanlagda beloppet av de pensioner som beviljats arbetstagaren enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt arbetstagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 21, om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24—26 år. Förhöjningsprocenten sjunker för varje levnadsår med 0,7 procentenheter.

81 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Engångsförhöjningen räknas ut på basis av det sammanlagda beloppet av *arbetstagarens löpande* pensioner enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt arbetstagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 25, om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24—31 år. Förhöjningsprocenten sjunker med 1,0 procentenheter för varje levnadsår.

82 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Pensionsskyddet anpassas till förändringen i den förväntade medellivslängden genom att pensionen, när ålderspensionen börjar, omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyllde 62 år.

När en invalidpension ändras till ålderspension vid 63 års ålder, justeras pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyllde 62 år.

82 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den pension som har intjänats fram till det att ålderspensionen och arbetsoförmågan börjar anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient.

När ålderspensionen börjar omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år. Om ålderspensionen börjar före det året, omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började.

När invalidpensionen börjar omvandlas den pension som har intjänats fram till det att arbetsoförmågan började med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket arbetsoförmågan började. När en invalidpension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte med livslängdskoefficienten.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

84 §

84 §

*Grund för familjepension**Grund för familjepension*

Familjepensionen fastställs på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. När ålderspension är grund för familjepensionen, beaktas ålderspensionen utan den omvandling med livslängdskoefficienten som avses i 82 §. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den förmånslåtarens pension som räknas ut som grund för familjepensionen.

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension *efter förmånslåtaren som familjepensionen grundar sig på*.

Om förmånslåtaren vid sin död fick invalidpension i vilken en i 81 § avsedd engångsförhöjning inte ingick, ökas förmånslåtarens invalidpension, som uträknas som grund för familjepensionen, med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtaren inte erhöll pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till förmånslåtarens invalidpension, som räknas ut som grund för familjepensionen, från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Engångsförhöjningsprocenten bestäms på det sätt som avses i 81 § 2 mom. enligt hur gammal förmånslåtaren skulle vara vid tidpunkten för förhöjningen.

Om förmånslåtaren vid sin död fick invalidpension *som inte inkluderade* en i 81 § avsedd engångsförhöjning, ökas den löpande familjepensionen med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtaren inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepension har fortgått fem kalenderår. *Procentsatsen för engångsförhöjningen* bestäms på det sätt som avses i 81 § 2 mom. enligt den ålder som förmånslåtaren skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

90 §

90 §

*Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp**Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp*

Efterlevandepensionen minskas, om den efterlevande makens i 88 § avsedda arbetspensioner överstiger grunden för minskningen av pensionen. Minskningen av pensionen är 50 procent av skillnaden mellan de arbetspensioner som avses i 88 § och grunden för minskningen av pensionen. Grunden för minskningen av pensionen är

1) 649,69 euro per månad, om förmånslå-

Efterlevandepensionen minskas, om den efterlevande makens i 88 § avsedda arbetspensioner överstiger grunden för minskningen av pensionen. Minskningen av pensionen är 50 procent av skillnaden mellan de arbetspensioner som avses i 88 § och grunden för minskningen av pensionen. Grunden för minskningen av pensionen är 500,00 euro per månad.

tarens enligt 84 § beräknade pension och andra arbetspensioner tillsammans överstiger nämnda belopp,

2) det sammanlagda beloppet av förmåns-låtarens enligt 84 § beräknade pension och andra arbetspensioner, om det sammanlagda beloppet av dessa arbetspensioner överstiger 324,77 euro men inte 649,69 euro,

3) 324,77 euro, om det sammanlagda beloppet av de arbetspensioner som nämns i 1 mom. är högst 324,77 euro.

När efterlevandepensionen minskas omvandlas efterlevandepensionen med den livslängdskoefficient enligt 82 § som har fastställts för det år då efterlevandepensionen minskas.

175 §

Pensionsanstalternas ansvar för invalidpensionen

För kostnaderna för sådan invalidpension i fråga om vilken den försäkrades sammanlagda arbetsinkomster enligt denna lag och lagen om sjömanspensioner under de två sista kalenderåren av den granskningstid som avses i 76 § uppgår till minst 12 566,70 euro svarar respektive pensionsanstalt, till vars verksamhetskrets den försäkrade hörde under nämnda kalenderår, i samma förhållande som de i respektive pensionsanstalt försäkrade, av denna lag omfattade arbetsinkomsternas andel utgör av det sammanlagda beloppet av motsvarande arbetsinkomster enligt de pensionslagar som nämns i 3 § och arbets- och förvärvsinkomsterna enligt 74 § och 76 § 2 mom. under de nämnda kalenderåren.

(2 mom. upphävs)

(4 mom. upphävs)

175 §

Pensionsanstalternas ansvar för invalidpensionen

För kostnaderna för sådan invalidpension i fråga om vilken den försäkrades sammanlagda arbetsinkomster enligt denna lag och lagen om sjömanspensioner under de två sista kalenderåren av den granskningstid som avses i 76 § uppgår till minst 12 566,70 euro svarar respektive pensionsanstalt, till vars verksamhetskrets den försäkrade hörde under nämnda kalenderår. Pensionsanstalten svarar för kostnaderna i samma förhållande som de i respektive pensionsanstalt försäkrades, av denna lag omfattade arbetsinkomsters andel utgör av det sammanlagda beloppet av motsvarande arbetsinkomster enligt de pensionslagar som nämns i 3 §, inkomsten för återstående tid som hänför sig till en invalidpension som upphört samt de i 74 § avsedda arbets- och förvärvsinkomsterna enligt 76 § 2 mom. och de i 76 § 4—6 mom. avsedda arbets- och förvärvsinkomsterna under de nämnda kalenderåren.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010. Det inledande stycket i lagens 16 §

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 mom., 63 § 1 mom. 3 punkt och 69 § träder dock i kraft den 1 januari 2011. Inkomstbortfallet på grund av deltidspension räknas in i inkomsten för återstående tid fram till den 31 december 2010 i enlighet med den bestämmelse i 76 § 1 mom. som gällde vid tidpunkten för lagens ikraftträdande.

Lagens 66 § 2 mom., 68 § 2 mom., 76 § 6 mom. och 82 § tillämpas på ålderspensioner som börjar den 1 januari 2010 eller därefter och på invalidpensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2010 eller därefter. Lagens 90 § 1 mom. tillämpas på familjepensioner i fråga om vilka minskning av efterlevandepension görs för första gången efter denna lags ikraftträdande. I fråga om en före 1953 född arbetstgares rätt till deltidspension, pensionstillväxt under tiden för deltidspension samt inkomst för återstående tid tillämpas bestämmelserna i den lag som gällde vid denna lags ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 30 § i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 19 maj 2006 om införande av lagen om pension för arbetstagare
(396/2006) 30 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

30 §

Om ålderspensionen börjar före det år då arbetstagaren fyller 62 år, omvandlas den genom en livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket ålderspensionen börjar. *Då en invalidpension ändras till ålderspension före det år då arbetstagaren fyller 62 år, justeras pensionen på motsvarande sätt med en livslängdskoefficient som fastställts för det år då arbetstagarens pension ändras till ålderspension.*

Föreslagen lydelse

30 §

Om ålderspensionen börjar före det år då arbetstagaren fyller 62 år, omvandlas den med en livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket ålderspensionen började.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av lagen om sjömanspensioner**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 22 december 2006 om sjömanspensioner (1290/2006) 95 § 2 och 4 mom.,

ändras 2 § 1 mom. 7 punkten, den finska språkdräkten i 11 § 3 mom., i 16 § 1 mom. det inledande stycket, 64 § 1 mom. 3 punkten, 67 § 2 mom., 69 § 2 mom., 70 §, 73 § 2 mom., 75 § 2 mom., 76 §, 80 § 3 mom. 2 punkten, 82 § 1 och 6 mom., 87 § 2 mom., 88 §, 89 § 1 och 3 mom., 95 § 1 mom. och 156 § 1 mom., av dem 82 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1168/2007, samt

fogas till 82 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1168/2007, ett nytt 6 mom., varvid det ändrade 6 mom. blir 7 mom., som följer:

Gällande lydelse

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

7) *intjänad pension* pension som intjänats på basis av arbetsinkomster som omfattas av denna lag, på basis av sådan oavlönad tid som avses i 6 punkten och på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

16 §

Rätten till deltidspension

En arbetstagare i åldern 58—67 år som har övergått till deltidsarbete har rätt till deltidspension, förutsatt att han eller hon

Föreslagen lydelse

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

7) *intjänad pension* pension som har intjänats på basis av arbetsinkomster som omfattas av denna lag, på basis av *tid med pension som upphört*, på basis av sådan oavlönad tid som avses i 6 punkten samt på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

16 §

Rätten till deltidspension

En arbetstagare i åldern 60—67 år som har övergått till deltidsarbete har rätt till deltidspension om han eller hon

64 §

Grunderna för pensionstillväxten

Pensionen tillväxer

3) för tid med invalidpension *och deltids-pension* enligt denna lag.

67 §

Bestämmande av pension för återstående tid enligt särskild tillväxtprocentsats

Av den i 82 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid

1) 1,6 procent per år till den del som pensionen omfattar återstående tid fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 50 år, och

2) 1,4 procent per år till den del som den återstående tiden omfattar tiden från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

69 §

Pensionstillväxt enligt särskild tillväxtprocentsats för tid med invalidpension som upphört

På basis av 1 mom. tillväxer pensionen från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började till utgången av den månad under vilken invalidpensionen upphörde på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen med

64 §

Grunderna för pensionstillväxten

Pensionen tillväxer

3) för tid med invalidpension enligt denna lag.

67 §

Bestämmande av pension för återstående tid enligt särskild tillväxtprocentsats

Av den i 82 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid 1,6 procent per år fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

69 §

Pensionstillväxt enligt särskild tillväxtprocentsats för tid med invalidpension som upphört

På basis av 1 mom. tillväxer pensionen, från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började till utgången av den kalendermånad under vilken invalidpensionen upphörde, på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen, med 1,6 procent per år.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1) 1,6 procent per år till den del som pensionen omfattar tiden fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 50 år, och

2) 1,4 procent per år till den del som pensionen omfattar tiden från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

70 §

Pensionstillväxt enligt särskild tillväxtprocentsats på grundval av deltidarbete och för tid med deltidspension

För tid med deltidspension tillväxer ålderspensionen med 0,75 procent per år av det i 17 § 1 mom. avsedda inkomstbortfall på basis av vilket arbetstagarens deltidspension första gången har räknats ut.

När invalidpensionen räknas ut på basis av arbetsförmåga som börjat under tid med deltidspension, tillväxer pensionen för tiden med deltidspension med 1,6 procent av inkomstbortfallet. Räknas även pension för återstående tid med i pension som tjänas in på grundval av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension när invalidpensionen fastställs, skall pensionen för återstående tid räknas ut.

73 §

Bestämmande av pension för återstående tid enligt allmän tillväxtprocentsats

Av den i 82 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid

1) 1,5 procent per år till den del som pensionen omfattar återstående tid fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 50 år, och

2) 1,3 procent per år till den del som den

70 §

*Pensionstillväxt enligt särskild tillväxtprocentsats på **basis** av deltidarbete och för tid med deltidspension*

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension samt på grundval av inkomster som ligger till grund för i 80 § avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen i enlighet med 66 och 77 §.

73 §

Bestämmande av pension för återstående tid enligt allmän tillväxtprocentsats

Av den i 82 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid 1,5 procent per år fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

återstående tiden omfattar tiden från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

75 §

Pensionstillväxt enligt allmän tillväxtprocentsats för tid med invalidpension som upphört

På basis av 1 mom. tillväxer pensionen från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började till utgången av den månad under vilken invalidpensionen upphörde på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen med

1) 1,5 procent per år till den del som pensionen omfattar tiden fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 50 år, och

2) 1,3 procent per år till den del som pensionen omfattar tiden från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

76 §

Pensionstillväxt enligt allmän tillväxtprocentsats på grundval av deltidarbete och för tid med deltidspension

För tid med deltidspension tillväxer ålderspensionen med 0,75 procent per år av det i 17 § 1 mom. avsedda inkomstbortfall på basis av vilket arbetstagarens deltidspension första gången har räknats ut.

När invalidpensionen räknas ut på basis av arbetsförmåga som börjat under tid med deltidspension, tillväxer pensionen för

75 §

Pensionstillväxt enligt allmän tillväxtprocentsats för tid med invalidpension som upphört

På basis av 1 mom. tillväxer pensionen, från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började till utgången av den månad under vilken invalidpensionen upphörde, på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen, med 1,5 procent per år.

76 §

Pensionstillväxt enligt allmän tillväxtprocentsats på basis av deltidarbete och för tid med deltidspension

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension samt på grundval av inkomster som ligger till grund för i 80 § avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen i enlighet med 72 och 77 §.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

tiden med deltidspension med 1,5 procent av inkomstbortfallet. Räknas även pension för återstående tid med i pension som tjänas in på grundval av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension när invalidpensionen bestäms, skall pensionen för återstående tid räknas ut enligt tillväxtprocentsatserna i 73 § också i fråga om inkomstbortfal.

80 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

2) 75 procent av den inkomst som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa till den del dagpenning har erhållits före utgången av den månad under vilken 63 års ålder uppnåtts,

82 §

Inkomst som ligger till grund för pension för återstående tid

Den inkomst som pension för återstående tid grundar sig på (inkomst för återstående tid) bestäms på grundval av de arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna och de till grund för i 80 § avsedda förmåner för oavlönad tid liggande inkomster vilka arbetstagaren har erhållit under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsoförmågan började (granskningstid). I inkomsten för återstående tid räknas också in inkomst för återstående tid som ligger till grund för under granskningstiden betald invalidpension samt inkomstbortfall på grund

80 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

2) 55 procent av den inkomst som ligger till grund för *alterneringersättning* enligt lagen om *alterneringsledighet*,

82 §

Inkomst som ligger till grund för pension för återstående tid

Den inkomst som pension för återstående tid grundar sig på (*inkomst för återstående tid*) bestäms på basis av de arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna och de till grund för i 80 § avsedda förmåner för oavlönad tid liggande inkomster vilka arbetstagaren har erhållit under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsoförmågan började (*granskningstid*). I inkomsten för återstående tid räknas också in inkomst för återstående tid som ligger till grund för under granskningstiden betald invalidpension. Inkomsten för återstående tid

av *deltidspension*. Inkomsten för återstående tid är per månad summan av dessa under granskningstiden erhållna arbetsinkomster, inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid, inkomster för återstående tid som ligger till grund för invalidpension, inkomstbortfall på grund av *deltidspension* och inkomster som avses i 4 mom., dividerad med sextio.

Har arbetstagaren under granskningstiden inte några arbetsinkomster som berättigar till pension, räknas pensionsdelen för återstående tid inte heller till pensionen på basis av de inkomster som ligger till grund för i 80 § avsedda förmåner för oavlönad tid eller de inkomster som avses i 4 mom.

är per månad summan av dessa under granskningstiden erhållna arbetsinkomster, inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid, inkomster för återstående tid som ligger till grund för invalidpension och i 4—6 mom. avsedda inkomster dividerad med sextio.

När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas såsom inkomst 1 047,22 euro för varje hel månad för vilken arbetstagaren under granskningstiden har fått en förmån som har intjänats på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.

Har arbetstagaren under granskningstiden inte några arbetsinkomster som berättigar till pension, räknas pensionsdelen för återstående tid inte heller till pensionen på basis av de inkomster som ligger till grund för i 80 § avsedda förmåner för oavlönad tid eller de inkomster som avses i 4—6 mom.

87 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Engångsförhöjningen räknas ut på basis av summan av de pensioner som beviljats arbetstagaren enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt arbetstagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningen är 21 procent, om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24—26 år. Förhöjningsprocentsatsen sjunker för varje levnadsår med 0,7 procentenheter.

87 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Engångsförhöjningen räknas ut på basis av det sammanlagda beloppet av arbetstagarens löpande pensioner enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt arbetstagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 25, om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24—31 år. Förhöjningsprocentsatsen sjunker med 1,0 procentenheter för varje levnadsår.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

88 §

Anpassning av pensionskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Pensionskyddet anpassas till förändringen i den förväntade medellivslängden genom att pensionen, när ålderspensionen börjar, omräknas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyllde 62 år. Om ålderspensionen däremot börjar före det år då arbetstagaren fyller 62 år, omräknas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började.

När en invalidpension ändras till ålderspension vid 63 års ålder, justeras pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyllde 62 år.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning bestämmelser om livslängdskoefficienten så som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

89 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. När familjepensionen grundar sig på ålderspension, beaktas ålderspensionen utan den omräkning med livslängdskoefficienten som avses i 88 §. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension efter förmånslåtaren som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtaren vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 87 § avsedd engångsförhöjning, ökas förmånslåtarens invalidpension, vilken räknas ut som grund för familjepensionen, med en en-

88 §

Anpassning av pensionskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den pension som har intjänats fram till begynnelsen av ålderspensionen och invaliditeten anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient.

När ålderspensionen börjar omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år. Om ålderspensionen börjar före det året, omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började.

När invalidpensionen börjar omvandlas den pension som har intjänats fram till det att invaliditeten börjar med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket invaliditeten började. När en invalidpension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte med livslängdskoefficienten.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning bestämmelser om livslängdskoefficienten så som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

89 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension efter förmånslåtaren som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtaren vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 87 § avsedd engångsförhöjning, ökas den löpande familjepensionen med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram

gångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtarens inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den invalidpension som räknas ut som grund för familjepensionen, från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 87 § 2 mom. enligt den ålder som förmånslåtarens skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtarens inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepension har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 87 § 2 mom. enligt den ålder som förmånslåtarens skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

95 §

Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp

Efterlevandepensionen minskas, om den efterlevande makens i 93 § avsedda arbetspensioner överstiger grunden för minskningen av pensionen. Minskningen av pensionen är 50 procent av skillnaden mellan de arbetspensioner som avses i 93 § och grunden för minskningen av pensionen. Grunden för minskningen av pensionen är

1) 649,69 euro per månad, om förmånslåtarens enligt 89 § beräknade pension och andra arbetspensioner tillsammans överstiger nämnda belopp,

2) det sammanlagda beloppet av förmånslåtarens enligt 89 § beräknade pension och andra arbetspensioner, om det sammanlagda beloppet av dessa arbetspensioner överstiger 324,77 euro men inte 649,69 euro,

3) 324,77 euro, om det sammanlagda beloppet av de arbetspensioner som nämns i 1 punkten är högst 324,77 euro.

Vid bestämmande av grunden för minskning av pension beaktas på det sätt som föreskrivs i 93 § 1 och 2 mom. en förmån som motsvarar i 1 mom. 1 och 2 punkten avsedda arbetspensioner och som betalas från utlandet eller på basis av en anställning vid en institution inom Europeiska gemenskaperna eller vid en internationell organisation.

95 §

Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp

Efterlevandepensionen minskas, om den efterlevande makens i 93 § avsedda arbetspensioner överstiger grunden för minskningen av pensionen. Minskningen av pensionen är 50 procent av skillnaden mellan de arbetspensioner som avses i 93 § och grunden för minskningen av pensionen. Grunden för minskningen av pensionen är 500,00 euro per månad.

(2 mom. upphävs)

Gällande lydelse

När efterlevandepensionen minskas omräknas efterlevandepensionen med den livslängdskoefficient enligt 88 § som har fastställts för det år då efterlevandepensionen minskas.

156 §

Pensionskassans ansvar för invalidpensionen

Pensionskassan svarar för kostnaderna för sådan invalidpension i fråga om vilken den försäkrades sammanlagda arbetsinkomster enligt denna lag och lagen om pension för arbetstagare under de två senaste kalenderåren av den granskningstid som avses i 82 § uppgår till minst 12 566,70 euro, i samma förhållande som de i pensionskassan försäkrade, av denna lag omfattade arbetsinkomsternas andel utgör av det sammanlagda beloppet av motsvarande arbetsinkomster enligt de pensionslagar som nämns i 3 § och arbets- och förvärvsinkomsterna enligt 80 § och 82 § 2 mom. under de nämnda kalenderåren.

Föreslagen lydelse

(4 mom. upphävs)

156 §

Pensionskassans ansvar för invalidpensionen

Pensionskassan svarar för kostnaderna för sådan invalidpension i fråga om vilken den försäkrades sammanlagda arbetsinkomster enligt denna lag och lagen om pension för arbetstagare under de två senaste kalenderåren av den granskningstid som avses i 82 § uppgår till minst 12 566,70 euro. *Pensionskassan svarar för kostnaderna* i samma förhållande som de i pensionskassan försäkrade, av denna lag omfattade arbetsinkomsternas andel utgör av det sammanlagda beloppet av motsvarande arbetsinkomster enligt de pensionslagar som nämns i 3 §, *inkomsten för återstående tid som hänför sig till en invalidpension som upphört* samt de i 80 § avsedda arbets- och förvärvsinkomsterna enligt 82 § 2 mom. och i 82 § 4—6 mom. avsedda arbets- och förvärvsinkomsterna under de nämnda kalenderåren.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010. Det inledande stycket i lagens 16 § 1 mom., 64 § 1 mom. 3 punkten, 70 och 76 § träder dock i kraft den 1 januari 2011. Inkomstbortfallet på grund av deltidspension räknas in i inkomsten för återstående tid fram till den 31 december 2010 i enlighet med den bestämmelse i 82 § 1 mom. som gällde vid tidpunkten för lagens ikraftträdande.

Lagens 67 § 2 mom., 69 § 2 mom., 73 § 2 mom., 75 § 2 mom., 82 § 6 mom. och 88 § tillämpas på ålderspensioner som börjar den 1 januari 2010 eller därefter och på invalidpensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2010 eller därefter. Lagens

95 § tillämpas på familjepensioner i fråga om vilka minskning av efterlevandepension görs för första gången efter denna lags ikraftträdande.

I fråga om en före 1953 född arbetstagarers rätt till deltidspension, pensionstillväxt under tiden för deltidspension samt inkomst för återstående tid tillämpas bestämmelserna i den lag som gällde vid denna lags ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av lagen om pension för företagare**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 22 december 2006 om pension för företagare (1272/2006) 83 § 2 och 4 mom.,
ändras 2 § 1 mom. 10 punkten, i 13 § 1 mom. det inledande stycket, 60 § 1 mom. 3 punkten, 63 § 2 mom., 65 § 2 mom., 66 §, 70 § 1 och 7 mom., 75 § 2 mom., 76 §, 77 § 1 och 3 mom. samt 83 § 1 mom., av dem 70 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1166/2007, samt
fogas till 70 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1166/2007, ett nytt 8 mom., varvid det ändrade 7 mom. blir 8 mom., som följer:

Gällande lydelse

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

10) intjänad pension pension som intjänats på basis av den totala arbetsinkomsten enligt denna lag och sådan oavlönad tid som avses i 9 punkten samt förmån som intjänats på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

13 §

Rätt till deltidspension

En företagare i åldern 58—67 år som har övergått till deltidsarbete har rätt till deltidspension, om han eller hon

Föreslagen lydelse

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

10) *intjänad pension* pension som intjänats på basis av den totala arbetsinkomsten enligt denna lag, på basis *av tid med pension som upphört* och sådan oavlönad tid som avses i 9 punkten samt förmån som har intjänats på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003).

13 §

Rätt till deltidspension

En företagare i åldern 60—67 år som har övergått till deltidsarbete har rätt till deltidspension, om han eller hon

60 §

Grunderna för pensionstillväxten

Pensionen tillväxer

3) för tid med invalidpension och deltidspension enligt denna lag.

60 §

Grunderna för pensionstillväxten

Pensionen tillväxer

3) för tid med invalidpension enligt denna lag.

63 §

Fastställande av pension för återstående tid

Av den i 70 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid

1) 1,5 procent per år till den del pensionen omfattar återstående tid fram till utgången av den månad under vilken företagaren fyller 50 år,

2) 1,3 procent per år till den del den återstående tiden omfattar tiden från ingången av kalendermånaden efter den under vilken företagaren fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken företagaren fyller 63 år.

63 §

Fastställande av pension för återstående tid

Av den i 70 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid 1,5 procent per år fram till utgången av den månad under vilken företagaren fyller 63 år.

65 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

På basis av 1 mom. tillväxer pensionen från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började till utgången av den månad under vilken invalidpensionen upphörde på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen med

1) 1,5 procent per år till den del pensionen omfattar tiden fram till utgången av den månad under vilken företagaren fyller 50 år,

2) 1,3 procent per år till den del pensionen omfattar tiden från ingången av kalendermånaden efter den under vilken företa-

65 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

På basis av 1 mom. tillväxer pensionen, från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började till utgången av den månad under vilken invalidpensionen upphörde, på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen, med 1,5 procent per år.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

garen fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken företagaren fyller 63 år.

66 §

Pensionstillväxt på grundval av deltidarbete och för tid med deltidspension

För tid med deltidspension tillväxer ålderspensionen med 0,75 procent per år av det i 14 § 1 mom. avsedda inkomstbortfall på basis av vilket företagarens deltidspension första gången räknades ut.

När invalidpensionen räknas ut på basis av en arbetsoförmåga som börjat under tid med deltidspension, tillväxer pensionen för tiden med deltidspension med 1,5 procent per år av inkomstbortfallet. Räknas även pension för återstående tid med i pension som tjänas in på grundval av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension när invalidpensionen fastställs, skall pensionen för återstående tid räknas ut enligt tillväxtprocentsatserna i 63 § också i fråga om inkomstbortfallet.

70 §

Inkomst som pension för återstående tid grundar sig på

Den inkomst som pension för återstående tid grundar sig på (inkomst för återstående tid) bestäms på grundval av de arbetsförtjänster samt de inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid vilka företagaren har erhållit under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsförmågan började (granskningstid). I inkomsten för återstående tid räknas också in inkomst för återstående tid som ligger till grund för under granskningstiden betald invalidpension samt inkomstbortfall på grund av deltidspension. Inkomsten för återstående tid är per månad summan av

66 §

Pensionstillväxt för tid med deltidspension

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension samt på grundval av inkomster som ligger till grund för i 68 § avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen i enlighet med 61 och 62 §.

70 §

Inkomst som pension för återstående tid grundar sig på

Den inkomst som pension för återstående tid grundar sig på (*inkomst för återstående tid*) bestäms på basis av de arbetsinkomster samt de inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid vilka företagaren har erhållit under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsförmågan började (*granskningstid*). I inkomsten för återstående tid räknas också in inkomst för återstående tid som ligger till grund för invalidpension som betalats under granskningstiden. Inkomsten för återstående tid är per månad summan av dessa under granskningstiden erhållna arbetsinkomster, in-

dessas under granskningstiden erhållna arbetsförtjänster, inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid, inkomster för återstående tid som ligger till grund för invalidpension, inkomstbortfall på grund av deltidspension och inkomster som avses i 5 mom., dividerad med sextio.

Har företagaren under granskningstiden inte några arbetsförtjänster som berättigar till pension, räknas pensionsdelen för återstående tid inte heller till pensionen på grundval av inkomster som ligger till grund för i 68 § avsedda förmåner för oavlönad tid eller inkomster som avses i 5 mom.

75 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Engångsförhöjningen räknas ut på basis av det sammanlagda beloppet av de pensioner som beviljats företagaren enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt företagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 21, om företagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24—26 år. Förhöjningsprocenten sjunker med 0,7 procentenheter för varje levnadsår.

76 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Pensionsskyddet anpassas till förändringen i den förväntade medellivslängden genom att pensionen, när ålderspensionen bör-

komster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid, inkomster för återstående tid som ligger till grund för invalidpension och i 5—7 mom. avsedda inkomster dividerad med sextio.

När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas såsom inkomst 1 047,22 euro för varje hel månad för vilken företagaren under granskningstiden har fått en förmån som har intjänats på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.

Har företagaren under granskningstiden inte några arbetsinkomster som berättigar till pension, räknas pensionsdelen för återstående tid inte heller till pensionen på basis av de inkomster som ligger till grund för i 68 § avsedda förmåner för oavlönad tid eller inkomster som avses i 5—7 mom.

75 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Engångsförhöjningen räknas ut på basis av det sammanlagda beloppet av företagarens löpande pensioner enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt företagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 25, om företagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24—31 år. Förhöjningsprocentsatsen sjunker med 1,0 procentenheter för varje levnadsår.

76 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den pension som har intjänats fram till det att ålderspensionen och arbetsförmågan börjar anpassas till förändringen i

Gällande lydelse

jar, omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket företagaren fyllde 62 år.

När en invalidpension ändras till ålderspension vid 63 års ålder, justeras pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket företagaren fyllde 62 år.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning bestämmelser om livslängdskoefficienten på det sätt som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

77 §

Grund för familjepension

Familjepensionen fastställs på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. När ålderspension är grund för familjepensionen, beaktas ålderspensionen utan den omvandling med livslängdskoefficienten som avses i 76 §. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension som räknas ut som grund för familjepensionen.

Om förmånslåtaren vid sin död fick invalidpension i vilken en i 75 § avsedd engångsförhöjning inte ingick, ökas förmånslåtarens invalidpension, som uträknas som grund för familjepensionen, med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtaren inte erhö

Föreslagen lydelse

den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient.

När ålderspensionen börjar omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket företagaren fyller 62 år. Om ålderspensionen börjar före det året, omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började.

När invalidpensionen börjar omvandlas den pension som har intjänats fram till det att arbetsoförmågan började med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket arbetsoförmågan började. När en invalidpension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte med livslängdskoefficienten.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning bestämmelser om livslängdskoefficienten så som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

77 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension efter förmånslåtaren som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtaren vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 75 § avsedd engångsförhöjning, ökas den löpande familjepensionen med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtaren inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den lö

pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till förmånslåtarens invalidpension, som räknats ut som grund för familjepensionen, från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Engångsförhöjningsprocenten bestäms på det sätt som avses i 75 § 2 mom. enligt hur gammal förmånslåtaren skulle vara vid tidpunkten för förhöjningen.

83 §

Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp

Efterlevandepensionen minskas, om den efterlevande makens i 81 § avsedda arbetspensioner överstiger grunden för minskningen av pensionen. Minskningen av pensionen är 50 procent av skillnaden mellan de arbetspensioner som avses i 81 § och grunden för minskningen av pensionen. Grunden för minskningen av pensionen är

1) 649,69 euro per månad, om förmånslåtarens enligt 77 § beräknade pension och andra arbetspensioner tillsammans överstiger nämnda belopp,

2) det sammanlagda beloppet av förmånslåtarens enligt 77 § beräknade pension och andra arbetspensioner, om det sammanlagda beloppet av dessa arbetspensioner överstiger 324,77 euro men inte 649,69 euro,

3) 324,77 euro, om det sammanlagda beloppet av de arbetspensioner som nämns i 1 punkten är högst 324,77 euro.

När grunden för minskningen av pensionen fastställs beaktas en förmån som motsvarar de i 1 mom. 1 och 2 punkten nämnda arbetspensionerna och som betalas från utlandet eller på basis av en anställning vid en institution inom Europeiska gemenskaperna eller vid en internationell organisation på det sätt som föreskrivs i 81 § 1 och 2 mom.

När efterlevandepensionen minskas omvandlas efterlevandepensionen med den livslängdskoefficient enligt 76 § som har fastställts för det år då efterlevandepensionen minskas.

pande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepension har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 75 § 2 mom. enligt den ålder som förmånslåtaren skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

83 §

Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp

Efterlevandepensionen minskas, om den efterlevande makens i 81 § avsedda arbetspensioner överstiger grunden för minskningen av pensionen. Minskningen av pensionen är 50 procent av skillnaden mellan de arbetspensioner som avses i 81 § och grunden för minskningen av pensionen. Grunden för minskningen av pensionen är 500,00 euro per månad.

(2 mom. upphävs)

(4 mom. upphävs)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Det inledande stycket i lagens 13 § 1 mom. samt 60 § 1 mom. 3 punkten och 66 § träder dock i kraft den 1 januari 2011. Inkomstbortfallet på grund av deltidspension räknas in i inkomsten för återstående tid fram till den 31 december 2010 i enlighet med den bestämmelse i 70 § 1 mom. som gällde vid tidpunkten för lagens ikraftträdande.

Lagens 63 § 2 mom., 65 § 2 mom., 70 § 7 mom. och 76 § tillämpas på ålderspensioner som börjar den 1 januari 2010 eller därefter och på invalidpensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2010 eller därefter. Lagens 83 § 1 mom. tillämpas på familjepensioner i fråga om vilka minskning av efterlevandepension görs för första gången efter denna lags ikraftträdande.

I fråga om en före 1953 född företagares rätt till deltidspension, pensionstillväxt under tiden för deltidspension samt inkomst för återstående tid tillämpas bestämmelserna i den lag som gällde vid denna lags ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

5.

Lag**om ändring av 14 § i lagen om införande av lagen om pension för företagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 22 december 2006 om införande av lagen om pension för företagare (1273/2006) 14 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

14 §

En ålderspension omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställs för det år under vilket ålderspensionen börjar, om ålderspensionen börjar före det år under vilket företagaren fyller 62 år. *Om en invalidpension ändras till en ålderspension före det år under vilket företagaren fyller 62 år, skall pensionen på motsvarande sätt justeras med den livslängdskoefficient som fastställs för det år under vilket företagarens pension ändras till ålderspension.*

Föreslagen lydelse

14 §

Om ålderspensionen börjar före det år då företagaren uppnår 62 års ålder, omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började.

—————
Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
—————

6.

Lag**om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 22 december 2006 om pension för lantbruksföretagare (1280/2006)
 2 § 1 mom. 9 punkten, i 36 § 1 mom. det inledande stycket samt 67 § 1 mom. 3 punkten, 70 §
 3 mom., 71 § 2 mom., 72 och 78 § samt 79 § 1 och 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

9) intjänad pension pension som intjänats på basis av den totala arbetsinkomsten enligt denna lag och sådan oavlönad tid som avses i 8 punkten samt förmån som intjänats på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

36 §

Rätt till deltidspension

En lantbruksföretagare i åldern 58—67 år som har övergått till deltidsarbete har rätt till deltidspension, om han eller hon

Föreslagen lydelse

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

9) *intjänad pension* pension som har intjänats på basis av den totala arbetsinkomsten enligt denna lag, på basis av *tid med pension som upphört* och sådan oavlönad tid som avses i 8 punkten samt förmån som har intjänats på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

36 §

Rätt till deltidspension

En lantbruksföretagare i åldern 60—67 år som har övergått till deltidsarbete har rätt till deltidspension, om han eller hon

67 §

Grunderna för pensionstillväxten

Pensionen tillväxer

3) för tid med invalidpension *och deltidspension enligt denna lag.*

70 §

Pensionstillväxt för oavlönad tid och fastställande av pension för återstående tid

Av den i 76 § 1 mom. avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid

1) 1,5 procent per år till den del pensionen omfattar återstående tid fram till utgången av den kalendermånad under vilken lantbruksföretagaren fyller 50 år,

2) 1,3 procent per år till den del den återstående tiden omfattar tiden från ingången av kalendermånaden efter den under vilken lantbruksföretagaren fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken lantbruksföretagaren fyller 63 år.

71 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

På basis av 1 mom. tillväxer pensionen från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började till utgången av den kalendermånad under vilken invalidpensionen upphörde på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen med

1) 1,5 procent per år till den del pensionen omfattar tiden fram till utgången av den kalendermånad under vilken lantbruksföretagaren fyller 50 år,

67 §

Grunderna för pensionstillväxten

Pensionen tillväxer

3) för tid med invalidpension enligt denna lag.

70 §

Pensionstillväxt för oavlönad tid och fastställande av pension för återstående tid

Av den i 76 § 1 mom. avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid 1,5 procent per år fram till utgången av den kalendermånad under vilken lantbruksföretagaren fyller 63 år.

71 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

På basis av 1 mom. tillväxer pensionen, från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började till utgången av den kalendermånad under vilken invalidpensionen upphörde, på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen, med 1,5 procent per år.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2) 1,3 procent per år till den del pensionen omfattar tiden från ingången av kalendermånaden efter den under vilken lantbruksföretagaren fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken lantbruksföretagaren fyller 63 år.

72 §

Pensionstillväxt på grundval av deltidarbete och för tid med deltidspension

För tid med deltidspension tillväxer ålderspensionen med 0,75 procent per år av det i 37 § 1 mom. avsedda inkomstbortfall på basis av vilket lantbruksföretagarens deltidspension första gången räknades ut.

När invalidpensionen räknas ut på basis av en arbetsoförmåga som börjat under tid med deltidspension, tillväxer pensionen för tiden med deltidspension med 1,5 procent av inkomstbortfallet. Räknas även pension för återstående tid med i pension som tjänas in på grundval av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension när invalidpensionen fastställs, skall pensionen för återstående tid räknas ut enligt tillväxtprocentsatserna i 70 § 3 mom. också i fråga om inkomstbortfallet.

78 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Pensionsskyddet anpassas till förändringen i den förväntade medellivslängden genom att pensionen, när ålderspensionen börjar, omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket lantbruksföretagaren fyllde 62 år.

När en invalidpension ändras till ålderspension vid 63 års ålder, justeras pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket lantbruksföretagaren fyllde 62 år.

72 §

Pensionstillväxt för tid med deltidspension

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension samt på grundval av inkomster som ligger till grund för i 74 § i lagen om pension för arbetstagare avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen i enlighet med 68 och 70 § 1 mom.

78 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den pension som har intjänats fram till det att ålderspensionen och arbetsoförmågan började anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient.

När ålderspensionen börjar omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket lantbruksföretagaren fyller 62 år. Om ålderspensionen börjar före det året omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoeffi-

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning bestämmelser om livslängdkoefficienten på det sätt som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

79 §

Grund för familjepension

Familjepensionen fastställs på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. *När ålderspension är grund för familjepensionen, beaktas ålderspensionen utan den omvandling med livslängdkoefficienten som avses i 78 §.* Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension som räknas ut som grund för familjepensionen.

Om förmånslåtaren vid sin död fick invalidpension i vilken en i 81 § i lagen om pension för arbetstagare avsedd engångsförhöjning inte ingick, ökas förmånslåtarens invalidpension, som uträknas som grund för familjepensionen, med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtaren inte erhöll pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till förmånslåtarens invalidpension, som räknats ut som grund för familjepensionen, från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Engångsförhöjningsprocenten bestäms på det sätt som avses i 81 § i lagen om pension för arbetstagare enligt hur gammal

cient som fastställts för det år under vilket pensionen började.

När invalidpensionen börjar omvandlas den pension som har intjänats fram till det att arbetsoförmågan började med den livslängdkoefficient som har fastställts för det år under vilket arbetsoförmågan började. När en invalidpension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte med livslängdkoefficienten.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning bestämmelser om livslängdkoefficienten så som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

79 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension efter förmånslåtaren som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtaren vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 81 § avsedd engångsförhöjning, ökas den *löpande familjepensionen* från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtaren inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 81 § i lagen om pension för arbetstagare enligt den ålder som förmånslåtaren skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

förmånslätaren skulle vara vid tidpunkten för förhöjningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010. Det inledande stycket i lagens 36 § 1 mom. samt 67 § 1 mom. 3 punkten och 72 § träder dock i kraft den 1 januari 2011.

Lagens 70 § 3 mom., 71 § 2 mom. och 78 § tillämpas på ålderspensioner som börjar den 1 januari 2010 eller därefter och på invalidpensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2010 eller därefter.

I fråga om en före 1953 född lantbruksföretagares rätt till deltidspension, pensions-tillväxt under tiden för deltidspension samt inkomst för återstående tid tillämpas bestämmelserna i den lag som gällde vid denna lags ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

7.

Lag**om ändring av 13 § i lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 22 december 2006 om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare (1281/2006) 13 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

13 §

En ålderspension omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställs för det år under vilket ålderspensionen börjar, om ålderspensionen börjar före det år under vilket lantbruksföretagaren fyller 62 år. Om en invalidpension ändras till en ålderspension före det år under vilket lantbruksföretagaren fyller 62 år, skall pensionen på motsvarande sätt justeras med den livslängdskoefficient som fastställs för det år under vilket lantbruksföretagarens pension ändras till ålderspension.

Föreslagen lydelse

13 §

Om ålderspensionen börjar före det år då lantbruksföretagaren uppnår 62 års ålder, omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket ålderspensionen började.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.